

ByLab DOKKEN
STRATEGISKE
PERSPEKTIVER

BERGEN
KOMMUNE
ByLab^{NO}
BERGEN

RONYA R SOLBERG OG SYNØVE S BEITNES – KLIMAARBEIDET I RETROSPEKT

JAKOB GRINDE – BYSAMFUNN, KOMPLEKSITET OG DET GRØNNE SKIFTET

THERESE SJURSEN – FJORDEN FOLKENS!

THALE BJØRNERHEIM – HEILHET OG MANGFOLD

STEINAR KRISTOFFERSEN – SENTRUM OG DRØMMEBYEN

BÅRD SANDAL – REGIONALE UTVIKLINGSPERSPEKTIVER

GEIR LASSE TARANGER – HAVBYEN FOR BERGEN

JOSTEIN H KOBELTVEDT – MENNESKERETTIGHETSBYEN

KRISTIN KJÆRÅS – BOLIGPOLITIKK

TOR INSTANES – LANGSIKTIG OMRÅDEUTVIKLING

EINAR K HOLTE – VERDISKAPING I FREMTIDIGE URBANE MARKED

AGNES TVINNEREIM – HVA ER VIKTIG FOR MENNESKET?

NILS T SKOGLAND – REELL BÆREKRAFT?

FREDRIK BARTH – GJENBRUK OG OPPSIRKULERING

HELENE FRIHAMMER – MOBILITET OG FLYT I FREMTIDSBYEN

BROOKE WILKERSEN – LIVET PÅ LAND

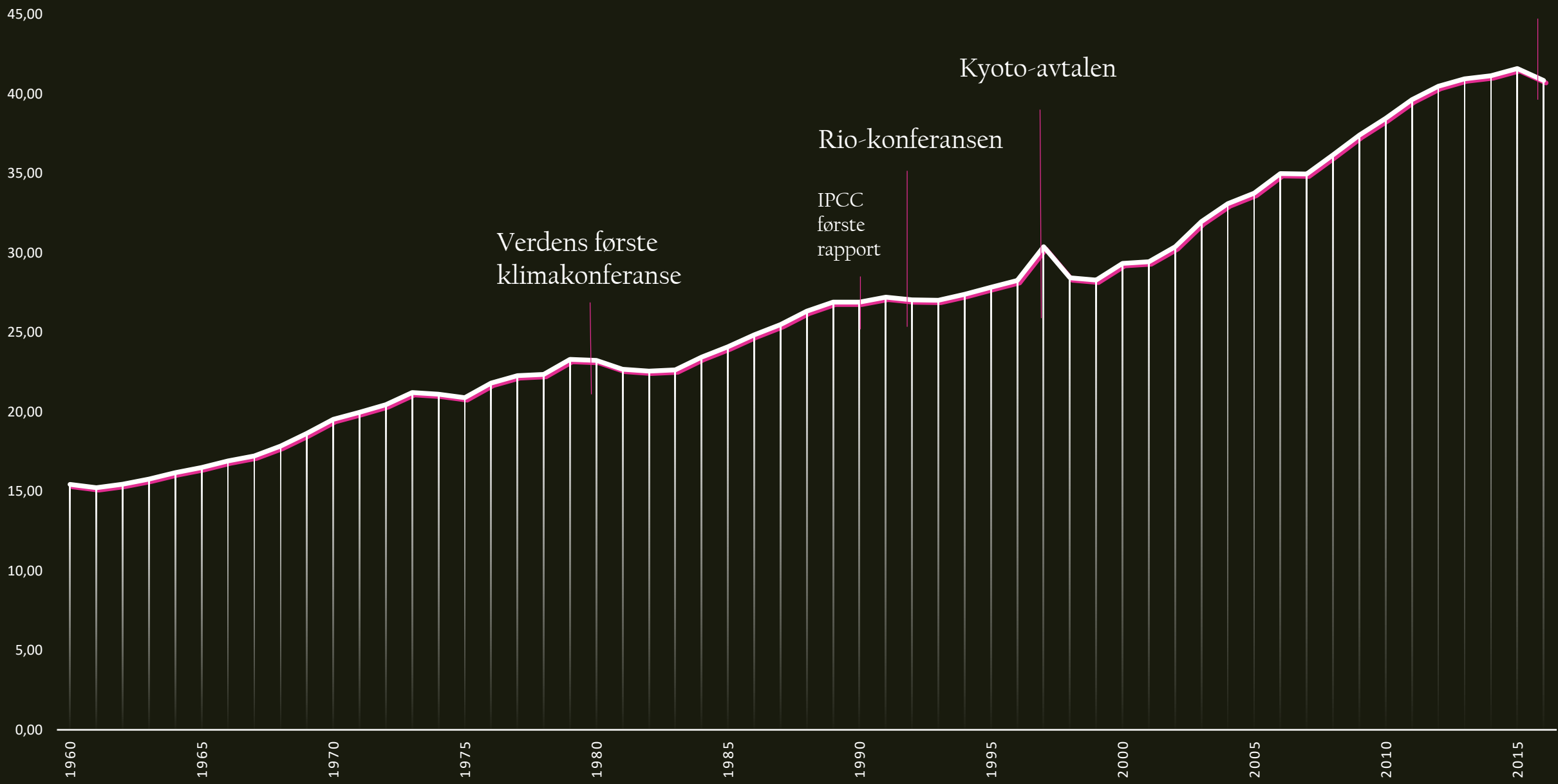
ÅSA HAALAND – LIVET UNDER VANN

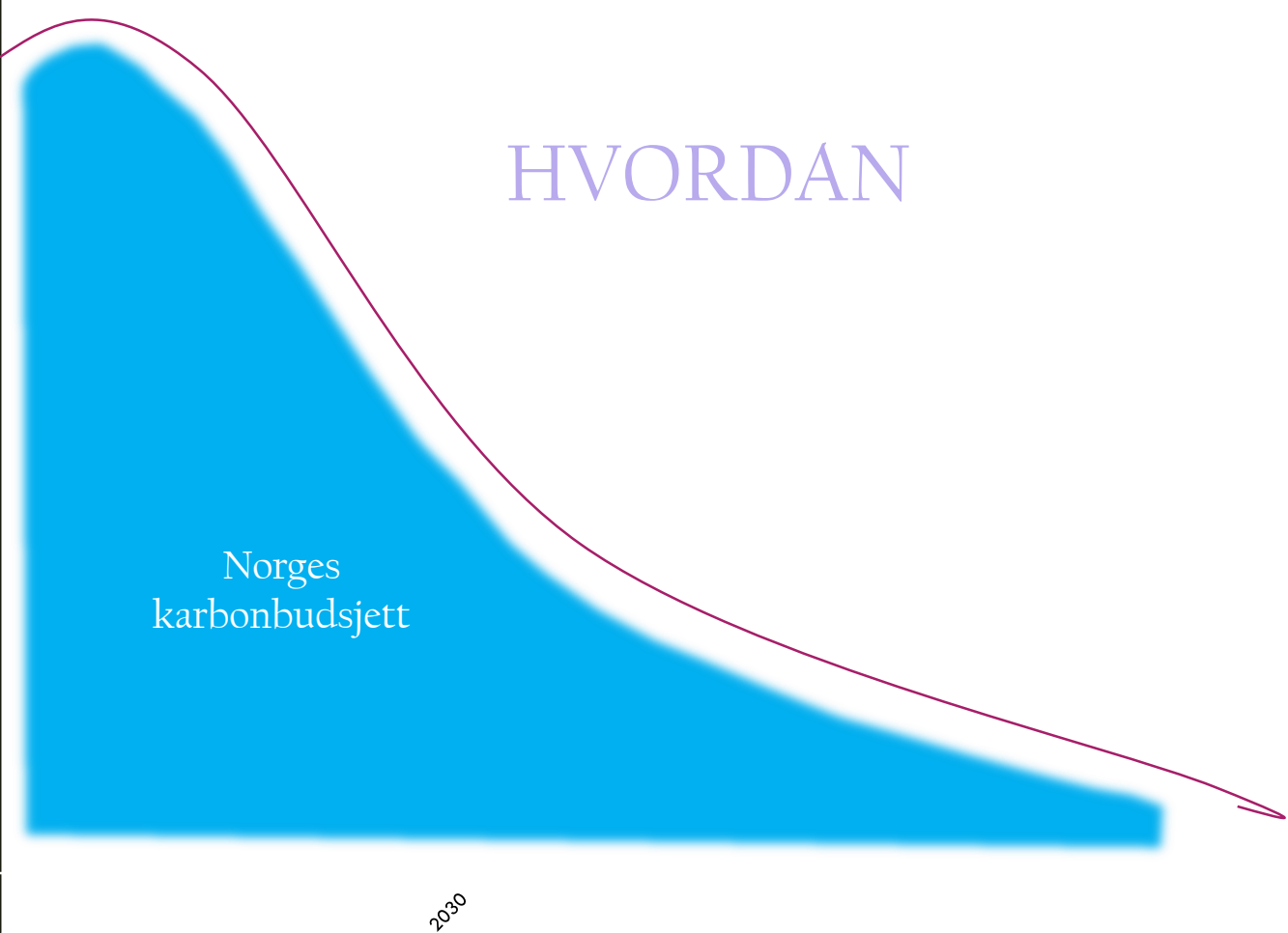
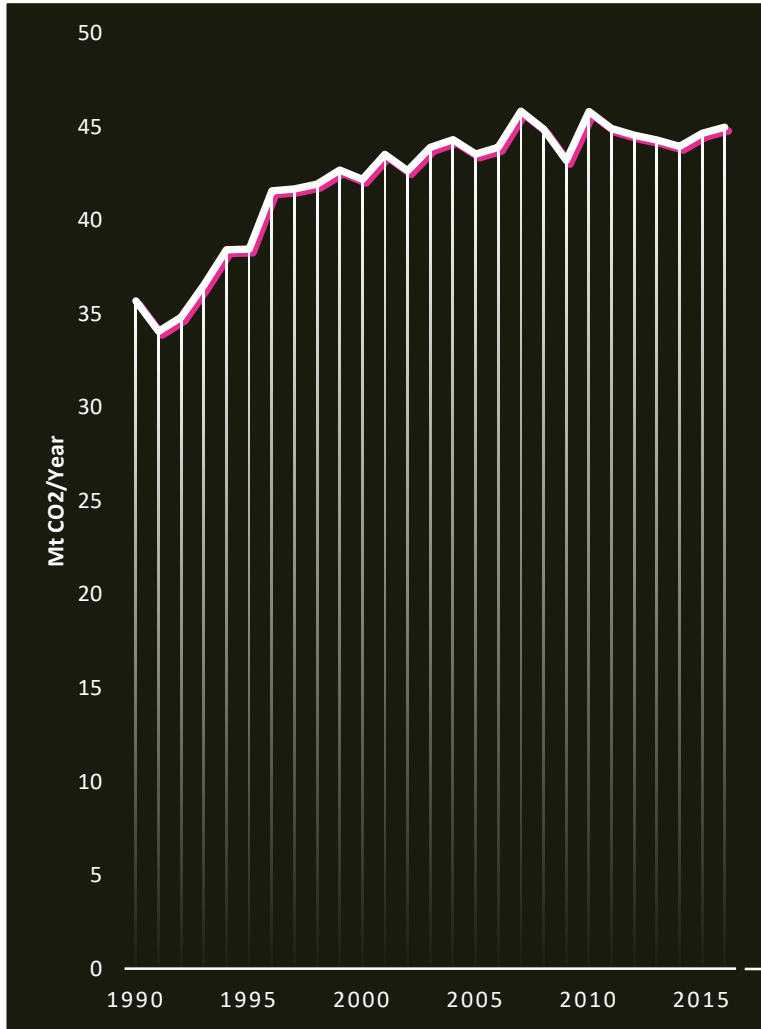

RONYA OG SYNNØVE - UiB

Gt CO2 / Year

Bærekraftig?

Vi kan bedre – Vi må bare gjøre det!

Illustrasjon: MIR/MAD/ASPLAN VIA

JAKOB- UiB

Bysamfunn, kompleksitet og det grønne skiftet

Bylab, 9 desember 2019

@JakobGrandin, stipendiat
SpaceLab, Institutt for geografi
Universitetet i Bergen

SPACE LAB

Spaces of climate and energy laboratory

cet

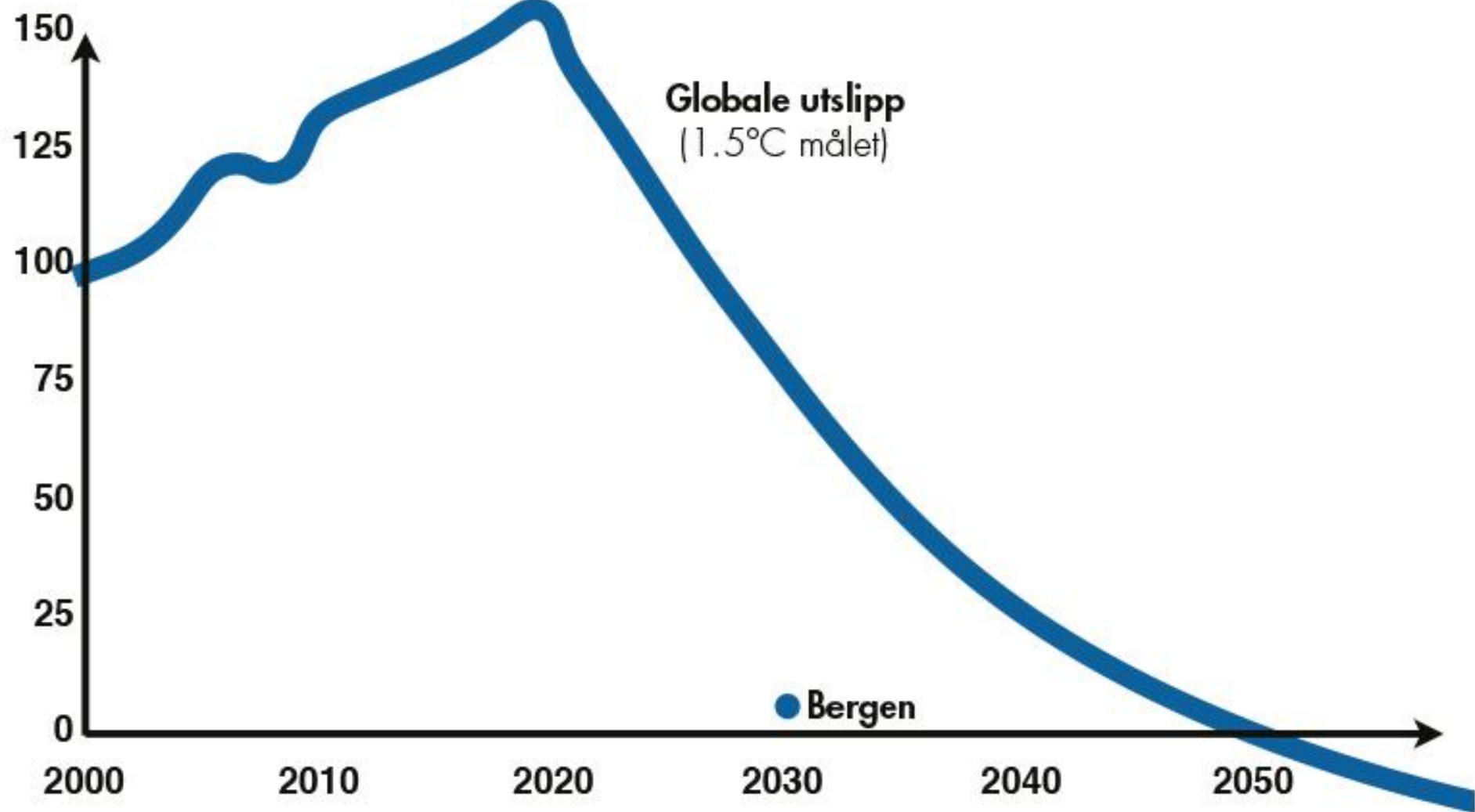
Need for speed! hast og behov
for rask omstilling

Grønne skiftet

**Kompleksiteten i vanskelig
styrte forandringer: mangfold,
pluralism, motsetninger**

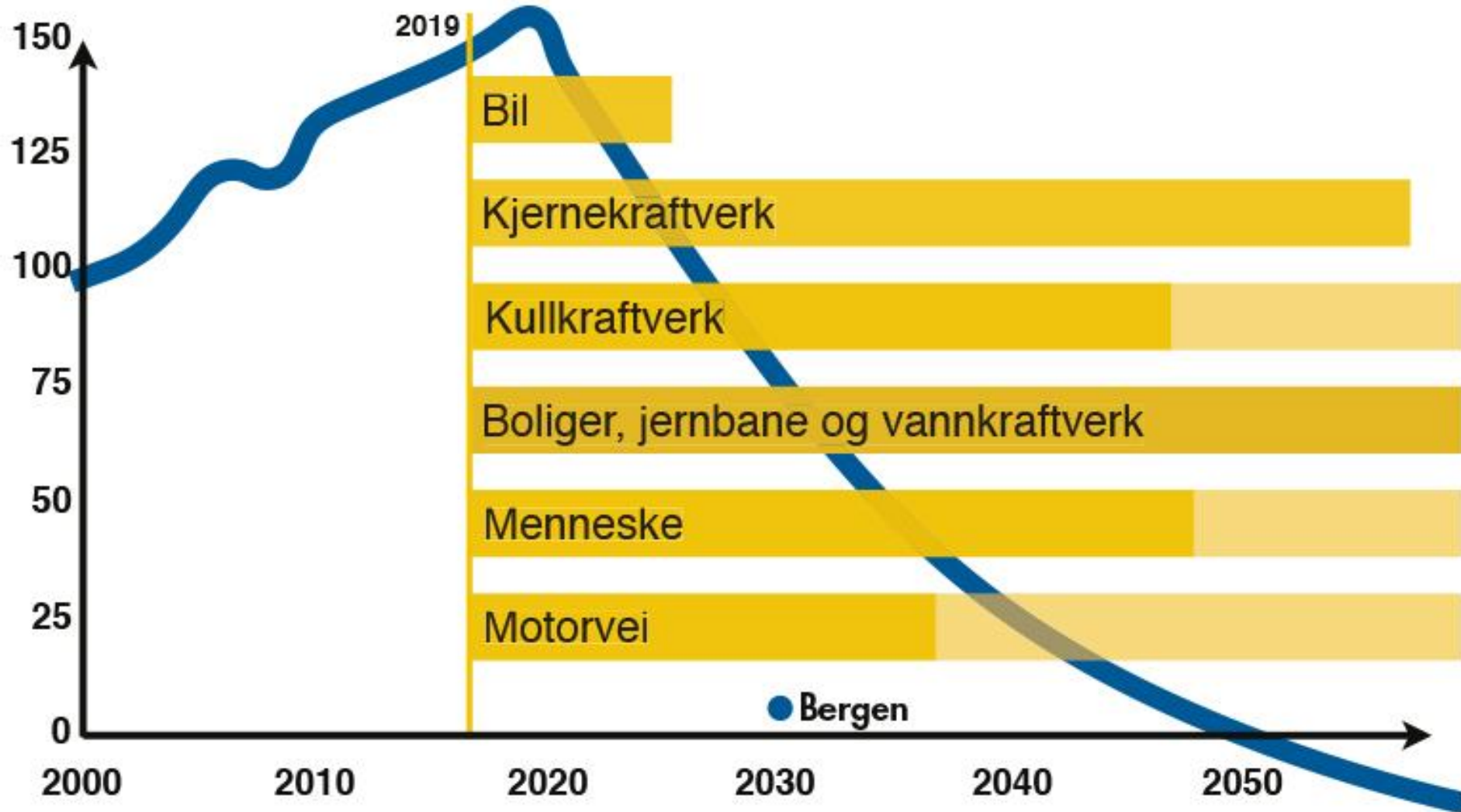

Globale utslipp (1.5°C målet)

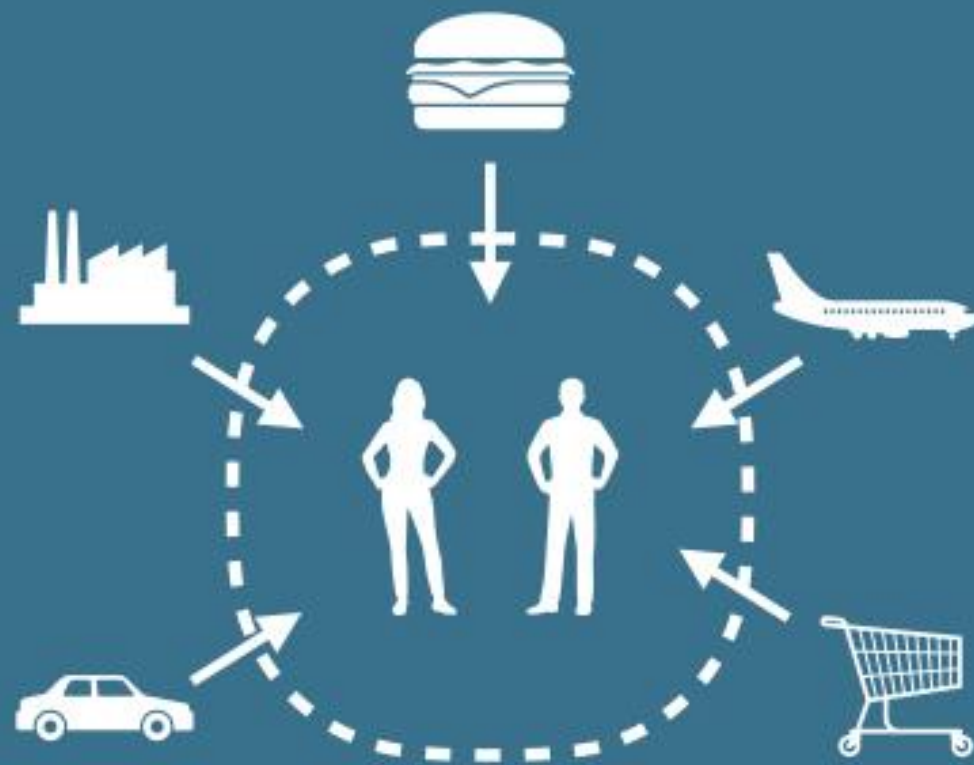
Vi må bygge nullutslippsamfunnet idag

Investeringene som vi gjør i dag vil forme vår mulighet for bærekraftige samfunn senere dette århundre

Direkte utslipp

Utslipp fra forbruk

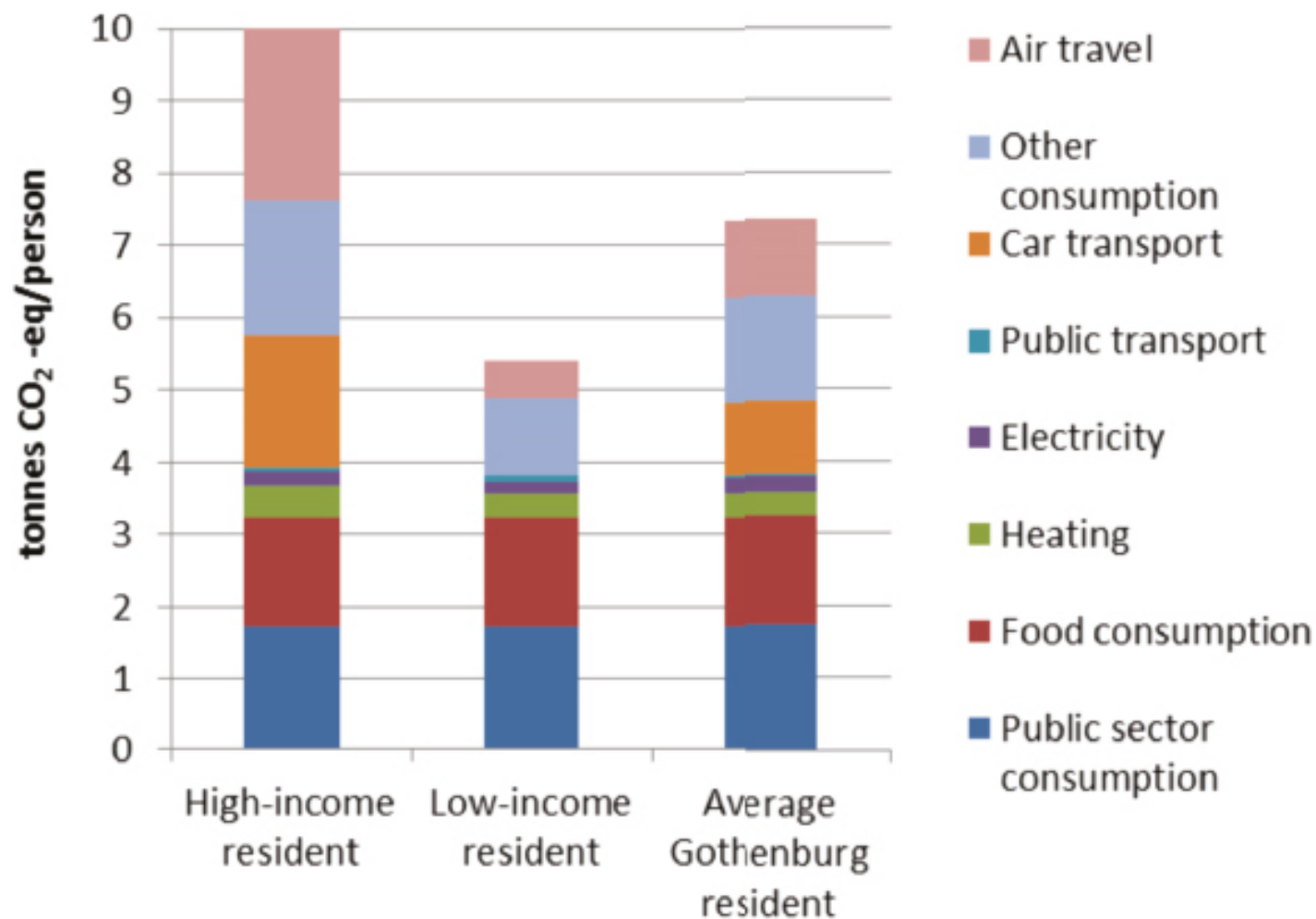

Figure. Emissions from the different typical households in 2010 sub-divided into different domains.

Muligheter for raske utslippskutt i hverdagen
 utslipp fra forbruk i Göteborg (2010)

epost: jakob.grandin@uib.no
twitter: [@jakobgrandin](https://twitter.com/jakobgrandin)
web: www.uib.no/cet

THERESE – Initiativ:Laksevåg

Fjorden, folkens!

- helhetlig byutvikling på Dokken/Laksevåg med Puddefjorden i sentrum

Visjon
Dokken

Havbyen
Bergen

En ny måte å tenke det urbane Bergen på

EGD, OBOS, Probiz, Asplan Viak, MAD

Illustrasjon hentet fra Vill Urbanismes presentasjon på ByLab Dokken 29. mai 2019

Image credit: Thomas Rousing - Copenhagen images - Islands Brygge
<https://www.flickr.com/photos/thomasrousing/15797606275/>

THALE B – Arkitektgruppen CUBUS

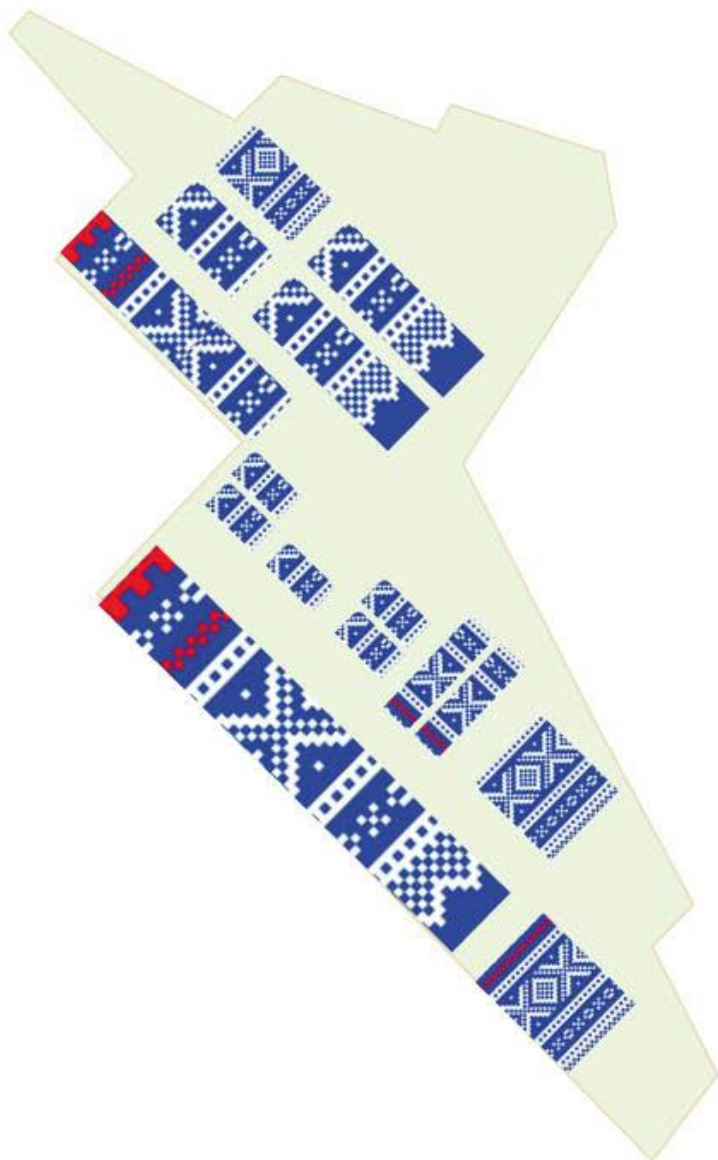
Dokken - den nye bydelen

- Størrelse og lengde lagt til sentrum viser at der er det like langt område som fra **Fisketorget** til **ADO** på Nygårdstangen!!
- Sentrum derimot er utvikla gjennom generasjonar.

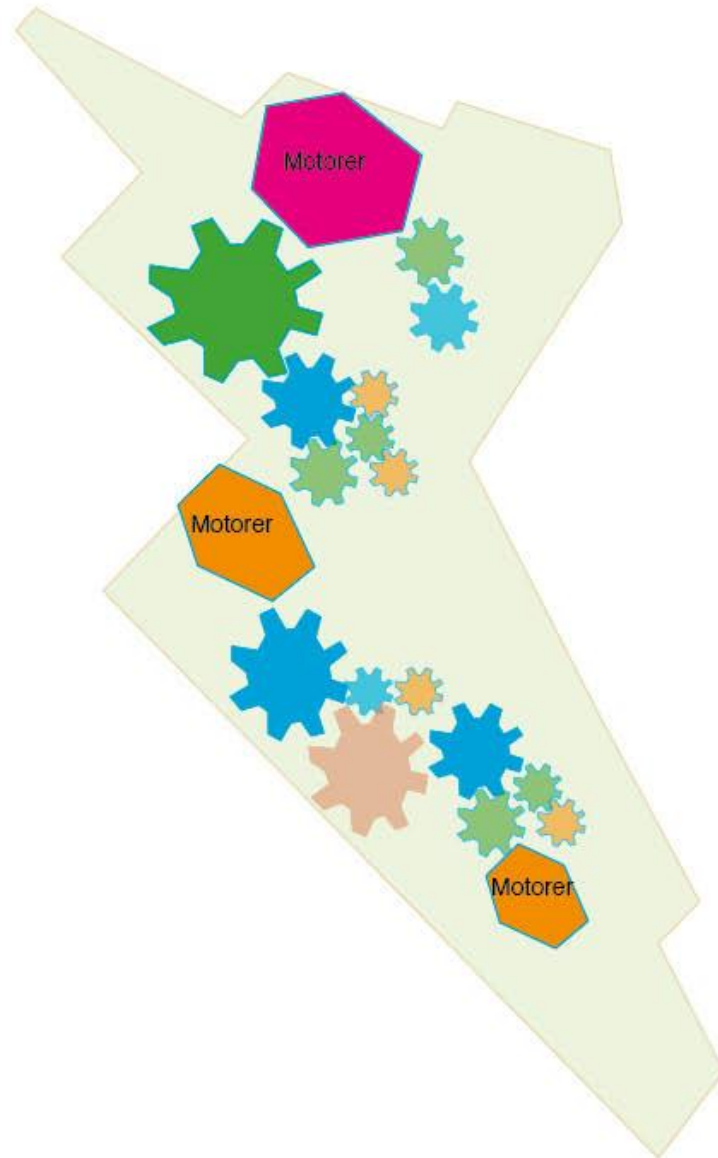
Viktig å sjå Byutvikling i eit tidsperspektiv!

Dokken - planlegg for heilhet og mangfold

- Men; unngå at for store områder får den samme typologi og arkitektonisk uttrykk!
- For mangfold i arkitektur bør mange ulike prosjekteringsteam bidra (som Borneo i Amsterdam f.eks)
- Planlegge for å sikre eit manifold i program (- fleire utbyggere?)

Dokken - område trenger motorer

- Lag gjerne flotte og karaktersterke bygg!
- Men byggene må kunne samspele med området og visa verse

Dokken - planlegg for heilhet og mangfold

- Planlegg for å sikre aktiviteter og treffpunkt!
- Planlegg **for** og **med** mennesker!
- Etabler dei gode møteplassane for alle - uansett alder!
- Etabler aktiviteter for heile årshjulet - sommar og vinter

Dokken - ikkje planlegg alt!

- Legg tilrette for det temporære!
- Lag lavterseltilbud og muligheter for at aktiviteter kan oppstå
- Ha robust nok området til at det til-lates prøving og testing

Dokken - planlegg for framtida!

- Lag plasser og areal som kan brukes av mange og til mange formål!

Takk for meg!

Thale Bjørnerheim

Sivlarkitekt MNAL - Fagansvarleg BYGG

ARKITEKTGRUPPEN

CUBUS - *mer enn et bygg*

STEINAR – Bergen sentrum

I stedet for at byen fikk det den trengte mest, mer folk, fikk den det den trengte minst, mer tungtransport. Men, hell i uhell: regionen har fått en stor landevinning som nå kan kan bøte på det som Bergensregionen sliter aller mest med. Byspredning.

– Bygg boliger på havnen

Dropp godshavnen i sentrum og bygg boliger i stedet. Dette vil gi Bergen mye større inntekter.

OCNE ØYHAUG
FRED IVAR UTSI KLEMETSEN (foto)
ogne.oyhaug@bt.no

Leder for sentrumsforening i Bergen, Steinar Kristoffersen, ber kommunepolitikerne gjøre om havneplanene jo før jo heller.

Sentrum- og sentrumshandelen trenger mer folk som bor i byen. Å bruke Dokken/Nøstet-området til bare godstransport er et kostbart feilgrep, mener han.

– Bergens sentrale sjøfront kan være vår viktigste konkurransefaktor i kampen om arbeidsplassene og nye virksomheter fremover, sier Kristoffersen.

Mer tillokkende

Hadde det nye gigantiske området som er fylt ut i sjøen fra Nøstet/Dokken-området vært benyttet utelukkende til cruisehavnefunksjoner og til å utvikle en spennende bydel med boliger, kontorer, barnehager, skoler, parker, kul-

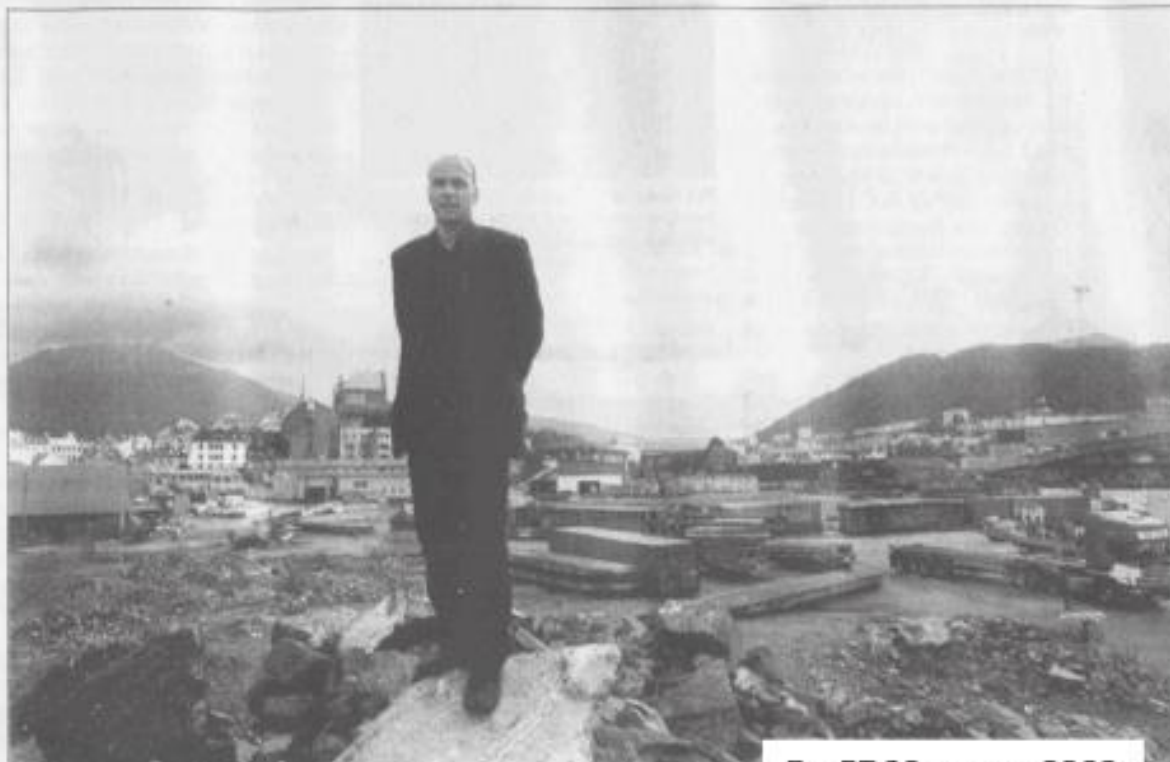
tur og fritidstilbud, butikker og serveringssteder er det min påstand at byen ville kunne tiltrekke seg mange flere arbeidsplasser og langt flere reisende, sier Kristoffersen.

Blåser liv i gamle planer

Under debatten om havneområdet på 90-tallet la sivilarkitekt Susanne Urban frem et forslag om å lage overbygget havnelager og et kombinert havn- og boligområdet med plass til 400 boliger.

Det er slike planer Kristoffersen vil blåse liv i.

BOLIGER: Her vil sentrumsforeningens leder Steinar Kristoffersen heller ha boliger enn havneområde.

Fra BT 26. august 2003

SØSTRE SATSER på klær i havgapet

• JOBB SIDE16 OG 17

DORTHE MØTTE ROCKE-HELTEN

• PULS SIDE 27

Brann-sjef i tre år: – SLIK ER KLUBBEN ENDRET

• SPORT SIDE 42 OG 43

Ønsker boligboom for å skape mer liv:

VIL HA 100 000 NYE FOLK I SENTRUM

• NYHET SIDE 4 OG 5

Brann-sjef i tre år: – SLIK ER KLUBBEN ENDRET

TRAFSYS

søker teknikere og ingeniører
www.trafsys.no

VENSTRE: Drikken er regionens mest populære øl, men lokalprodusert. Bildet på grunn av spærrefeltet til veitrafikk som Ahus og Sotra, og til Laksveig, som trenger utvidelse.

TILFELDIGHETENS BY // Byspredning er rådyrt. Og det er du som betaler.

Wow, en sånn vil jeg ha!

KRONIKK

ESPEN HESTMARK Espen Hestmark

Men ønsker for Bergen er et forstøpingsland. Med mange tusen fersk innbyggere i sørmarken. Som faktisk vil et område ledet av i hele by'n, spesielt på vestkysten, hele det som er en by som vil å ha det som moderne, var enda bedre vare på bilveien. Men har fått enda mer å by på, er enda mer variert og spennende, og enda vakkert. Med glade barn og voksne over all. Spesielt langs kysten der mange flere av oss har fått helsehjelp, skole, utdanningstilbud, jobb og bolig i gatene rundt til helsehjelp. Og der folk i alle aldre stikke seg, 70-tallet, og de nye parkene og gartene, og langde nye kafeer. Jeg ser for meg en by som har tatt ut mer av sitt folk på arbeid. Og som jeg så gjerne vil se vi skal til. Det fine er at det kan vi. Hvis mange nok vil. De bestemmer.

STREKINGEN AV ALTERNATIVER: Og det er du som betaler. Når strøket går ut i nordøst kan skal Bergen bli i fremtiden, så vil alle grupper bli og bli sammenhengende på seg. Det alle har bestemt seg på, er at det kan bli en større satsning. Hvis vi først ser på det som er viktigste er på grunn av mer kompetanse og utdannelse vil vi stimulere til og alle i hele bergensregionen.

Byspredning derimot, går det mot. Det er rådyrt. Og alle betaler. Det

lever til et vi lever som ønsker med tid oppgjør. Ofte kan det være produktivt. Men, og det går at du kan betale høyere skatt og mer kompetanse enn du trenger for å leve. Det lever til et minimum av lønnsnivået i nye byer, utvidelse og bruk. Det ønsker kommunene å utvikle og gi dynter og daglige utfordringer.

WIL BYSPREDNING FORTSETTER, er det kan et tidspunkt for kravet om en ny, ekstra sykkelbro kommer.

HVA BYSPREDNING FORTSETTER, er det kan et tidspunkt for kravet om en ny, ekstra sykkelbro kommer. Det betyr i tillegg utvidelse av utvidelse som utvidelse kan betale på skole, utdanning, helse og omsorg. Byspredning har også flere negative følger for miljøet, med økt forurensning og økning av utslipp. Bil- og transport, bygging, og bolig utvider sentrum lever også til at trafikken vil bli mer og mer. Når politikkene skal til å utvide sentrum utvider sentrum, så skapes det også flere arbeidsplasser. Det lever til et utvidelse, og det ønsker det helsebyen kan utvikle. Men annet viktigste er for et enda større og mer variert tilbud, og for gode, vakkert for mange tusen mennesker.

Lansering av nye byer, utvidelse og bruk, det ønsker kommunene å utvikle og gi dynter og daglige utfordringer.

Bygging i sentrum vil også redusere boliginvestorers interesse av å hyllene, forsvare og redusere sentrums verdi, spesielt for barnefamilier.

regionen som en konsekvens av det skal for 20000 nye arbeidsplasser på Vestlandet 20 år, når en boligbyggingsprogram viser det. Det vil i tillegg bare alle regionens utvidelse. Det må heller gjøre plass i sentrum, hvor det skal kunne for å se og for utvidelse.

HVA VIL Å HA NYE BYGGERIET, bolig, utvidelse og andre tilbud til kommunene i sentrum, ikke nye byer som konsekvens med sentrum, f.eks. Ahus og andre byer. Det betyr mer nye og nye utvidelse som byggene som utvidelse vil bli for å se og for utvidelse.

Hvis byspredning fortsetter, er det kan et tidspunkt for kravet om en ny, ekstra sykkelbro kommer.

Bygging i sentrum vil redusere boliginvestorers interesse av å hyllene, forsvare og redusere sentrums verdi, spesielt for barnefamilier.

Vil å bygge i sentrum vil vi også få flere utvidelse. Det betyr mer nye og nye utvidelse som byggene som utvidelse vil bli for å se og for utvidelse.

DET ER HESTMARK kan utvidelse som vil bli for utvidelse. Det betyr mer nye og nye utvidelse som byggene som utvidelse vil bli for å se og for utvidelse.

ENNY ET SPESIELT for å se og for utvidelse. Det betyr mer nye og nye utvidelse som byggene som utvidelse vil bli for å se og for utvidelse.

FAKTA

Tilfeldighetenes by

- Bergens største problem er mangelen på arbeidsplasser, hevder direktør ved Ahus, Arne Kvernstrøm. Er det vil utvidelse og utvidelse. Det betyr mer nye og nye utvidelse som byggene som utvidelse vil bli for å se og for utvidelse.
- Artikkelen om bygging og utvidelse som byggene som utvidelse vil bli for å se og for utvidelse.
- Vi må mer til utvidelse for Bergens region, hevder Kvernstrøm. Er det vil utvidelse og utvidelse. Det betyr mer nye og nye utvidelse som byggene som utvidelse vil bli for å se og for utvidelse.

Drømmebyen

BERGEN 2020

"Det er en by vi er stolte av. Det er en by som lever, døgnet rundt, til alle årstider" (Bergen 2020)

I utstillingen Drømmebyen Bergen 2020 kan du se planer og idéer for en spenstig og livskraftig fremtidsby. På stor-skjermer og i en stor, spennende miniatyrmodell av Bergen.

Modellen viser deler av dagens Bergen, sammen med Fortunen Arkitekters forslag om hvordan vi kan få en stor, attraktiv og spennende ny bydel ved sjøen. Hensikten med modellen er å vise hvordan vi kan få

- en triveligere og enda mer attraktiv by,
- en by som flere vil etablere seg i, og besøke,
- en by som stimulerer kultur, handels- og opplevelsesbyen, kunnskapsbyen, miljøbyen og alle næringene.

Velkommen til Drømmebyen Bergen 2020!

Teaterstrøket

Kulturaksen

Johanneskirken

Puddefjordsbroen

En ny bydel med næring, helsevirksomhet og boliger på Dokken?

Kulturhuset USF

Et yrende havneliv

Drømmebyen
2020

NYHET

Ekseperhuset på Nøstet kan bli opplevelsesenter

BYENS NYE ATTRAKSJON

Etter et år med planlegging og utarbeidelse av forslag, er det nå klart at Ekseperhuset på Nøstet skal bli et opplevelses- og kulturcenter for byen. Byrådet har vedtatt å finansiere byggingen av huset, som skal stå ferdig i 2020. Huset skal tilby utstillinger, konserter og andre kulturelle aktiviteter. Det skal også være et samlingspunkt for byens borgere.

Byrådsleder: ...

Byråd: ...

Byrådspartene: ...

BÅRD – Vestland FK / HFK

- Bergen skal konkurrere i ein Global økonomi
Vi må gje rammer for kompetent arbeidskraft
Byen treng ekstraordinære kvalitetar
- Samordna areal og transportplanlegging
- legg til rette for vekst i bustader og næringsareal innanfor berekraftige rammer
- Nullvekst er forankra i Bymiljøavtale
- Vi må samtidig skape Byvekst – folketalet flatar ut i Bergen
- Vi skal både bu og jobbe med eit lite samla transportbehov

GEIR LASSE - Havforskningsinstituttet

Visjoner for Dokken og Bergen

Økosystem og påvirkning

Bærekraftig høsting

Bærekraftig akvakultur

Trygg og sunn sjømat

Forskningsdirektør Geir Lasse Taranger
Havforskningsinstituttet
ByLab, 9. desember 2019

Vi gir kunnskap og råd fra hav til helse – fra de minste detaljene i de marine økosystemene til sjømaten vi spiser

Hav, mat, klima, bærekraft

- Vestlandet og Norge - verdensledende innen marine næringer og marin forskning og forvaltning – men hvordan oppnå bærekraft?
- Fiskeri og havbruk
- Maritim transport
- Energiproduksjon og CCS/CCU
- Havmineraler
- Bioprospektering
- Karbonnøytral i 2030?

The Ocean as a Solution to Climate Change

Five Opportunities for Action

CONVENING LEAD AUTHOR
Ove Hoegh-Guldberg

EXPERT AUTHORS:
Ken Caldeira, Thierry Chopin, Steve Gaines, Peter Haugan, Mark Hemer, Jennifer Howard, Manaswita Konar, Dorte Krause-Jensen, Elizabeth Lindstad, Catherine E. Lovelock, Mark Michelin, Finn Gunnar Nielsen, Eliza Northrop, Robert Parker, Joyashree Roy, Tristan Smith, Shreya Some, and Peter Tyedmers

oceanpanel.org

Samspill

- Forskning
- Forvaltning
- Undervisning
- Havnæringsliv
- Formidling – akvariet
- Byen!

Visjon: Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet og Akvariet på kaifronten, i en pulserende bydel!

JOSTEIN – Rafto stiftelsen

“Where, after all, do universal human rights begin? In small places, close to home – so close and so small that they cannot be seen on any maps of the world. Yet they are the world of the individual person; the neighbourhood he lives in; the school or college he attends; the factory, farm or office where he works. Such are the places where every man, woman and child seeks equal justice, equal opportunity, equal dignity without discrimination. Unless these rights have meaning there, they have little meaning anywhere. Without concerned citizen action to uphold them close to home, we shall look in vain for progress in the larger world.”

Eleanor Roosevelt

«Bergen er en menneskerettighetsby.

Det forplikter.

Menneskerettighetene er universelle
i tid og rom. Byrådet vil la
menneskerettighetene ligge til
grunn for hele kommunens
virksomhet.»

Politisk plattform for byrådet i Bergen

2019-2023

The Built Environment Lifecycle

@raftofoundation

KRISTIN - UiB

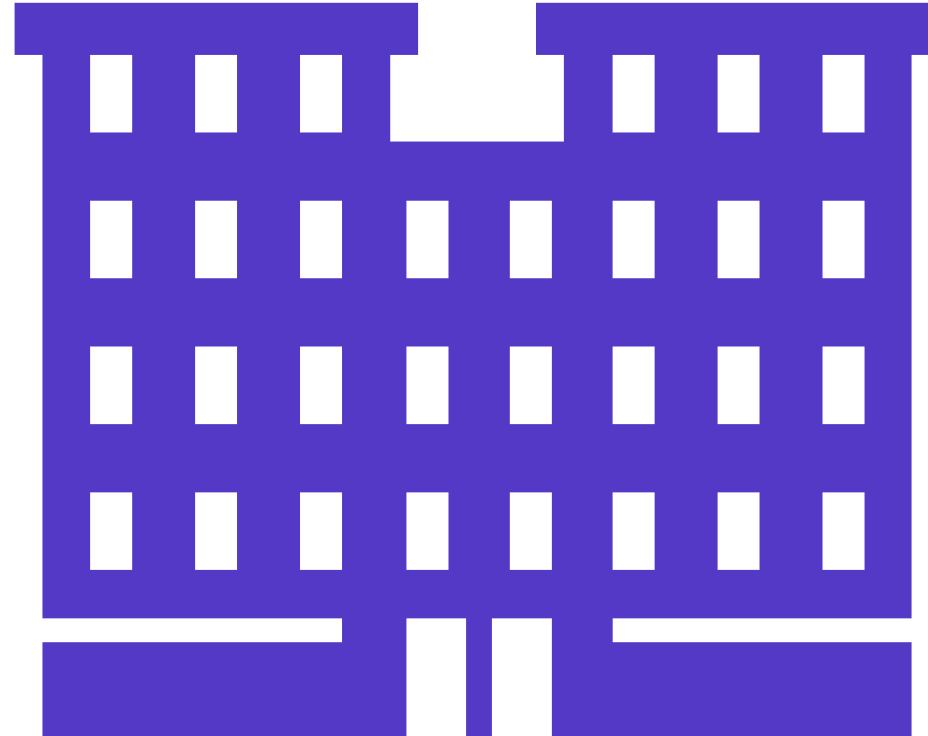

Hvordan skal vi bo på Dokken?

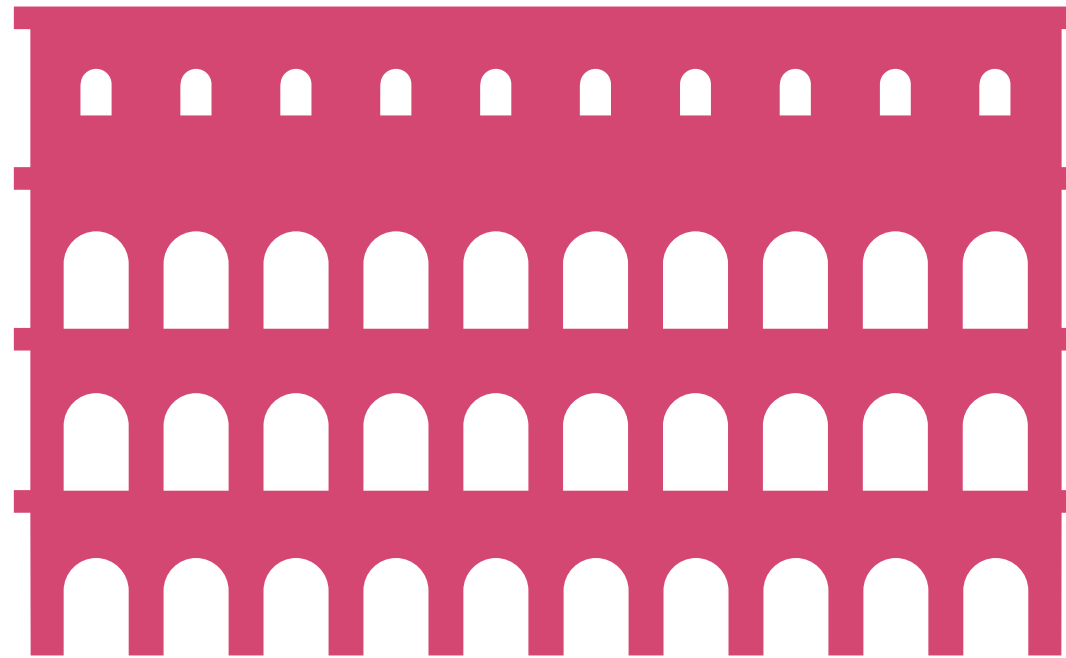
Kristin Kjærås - Stipendiat, SpaceLab, UiB.

EIERSKAP OG TOMTEINDELING

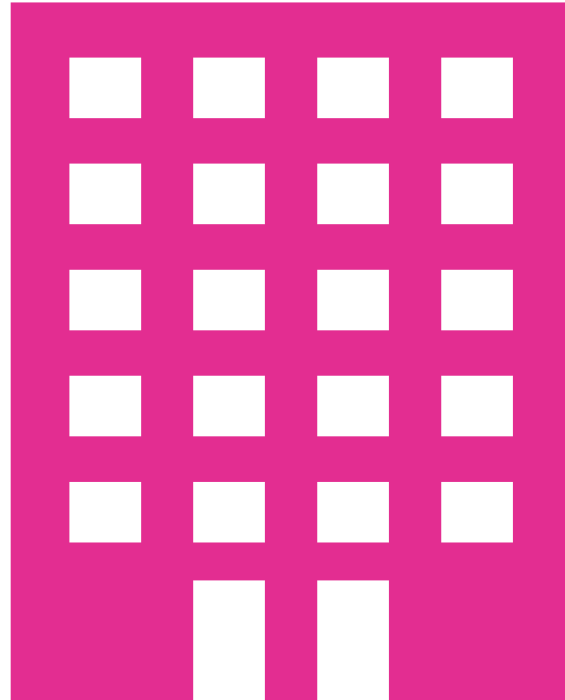
- Offentlig eierskap med festeavtale
- Lokalt eierskap
- Små tomter

BOFORMER

- Nøysomme boformer med verdighet
- Minimum og maksimum størrelse på boliger
- Fellesløsninger i ulik skala

ORGANISASJONSFORMER

- Tidsbestemte leieforhold med boligsamvirker en selv har eierandel i
- Regulerte leiepriser
- Leie til eie

TOR – GC Rieber

Byutvikling:

- Stolthet
- Teamwork
- Bærekraft
- Gjennomføringskraft
- Ansvarlig privat kapital

GC RIEBER

Marineholmen

2004

Creating Joint Futures

GC Rieber Leveregel nr 10: Naturressurser skal overlates til våre etterkommere i minst like god forfatning som da vi overtok

Byutvikling vi er stolt av

2019

2018

EINAR – Natural state

An aerial photograph of a dense urban skyline, likely New York City, with a hazy, overcast sky. The buildings are packed closely together, and the overall tone is muted and atmospheric. The text is overlaid in the center of the image.

THE NATURAL STATE OF CITY LIFE
& SUSTAINABLE CITY TRANSFORMATION

FUTURE VALUES /
SUSTAINABILITY

NATURAL STATE

What is the true value of a city

=the sum of its city life.

What is the identity of a city

= the identity of its city life.

What is the feel of a city

= the feel of its city life.

And then content is key.

VALUE OF IDENTITY

IDENTITY OF A PLACE
IN MARKET AND SOCIETY

=

PLACE BRAND

=

emotional economy,
how a place feels

PROJECT OSLO REGION

Oslo's international place brand management strategy.

www.projectosloregion.no

www.oslobrandbox.no

NATURAL STATE

#ProjectOsloRegion

The Oslo Region Brand Management Strategy

The involvement process in numbers

#ProjectOsloRegion want to thank everyone involved in the process so far

The involvement process invited and oriented **1091** cultural, business and organisational leaders to participate. Representing over 1/3 of the value creation in Oslo.

128 participants at the seminar

204 participants at the workshops

23 in-depth interviews

639 answers to the internet survey

1 student competition

7 local support group meetings

4 advisory board meetings

9 steering committee meetings

ØKERN SENTRUM

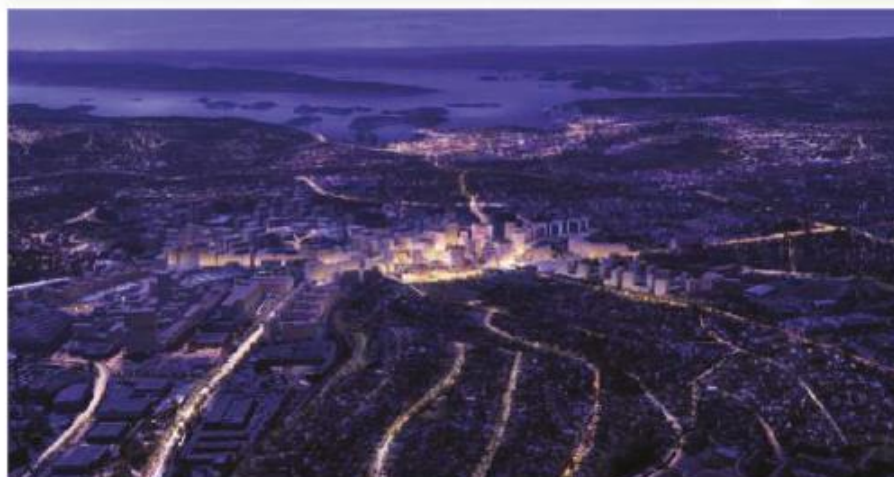
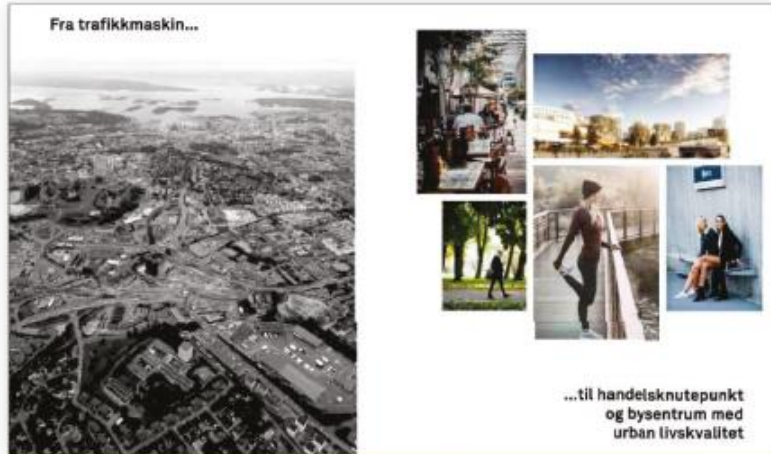
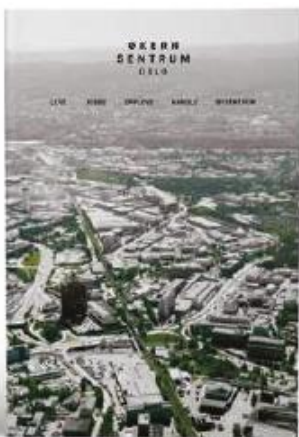
OSLO

Økern Sentrum ligger midt i hjertet av Hovinbyen, og er et av de mest ambisiøse byutviklingsområdene i Oslo de kommende årene. Ambisjonen er å skape et nytt, pulserende bysentrum for lokalbefolkningen som byr på yrende liv gjennom hele døgnet med handel, kontor, hotell, kino, urbane aktivitet og kulturtilbud. Det skal bli en bydel som har alle funksjoner, hvor det er et godt sted å være og hvor folk vil trives. De vil sette Økern sentrum på kartet med spennende arkitektur og et levende by- og kulturliv.

Holistisk sentrumsutvikling med fokus på alle bylivsfunksjoner og forbindelser til omkringliggende prosjekter.

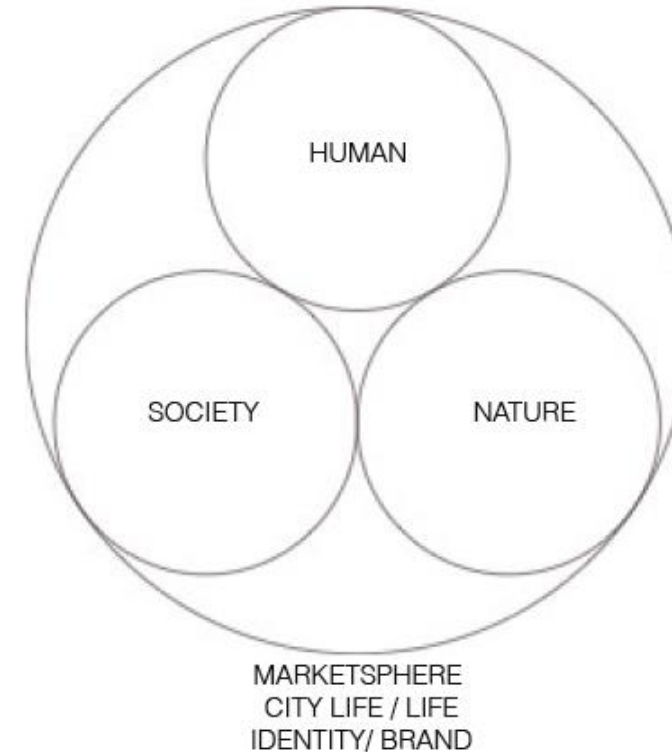
Rådgiver: Einar Kleppe Holthe

www.okernsentrum.no

NATURAL STATE

the neutral and natural balance and **sustainable** state of a urban market sphere.
 Is the sum of all transactions, connections and effects of value creation. In a dense urban value creation sphere. With augmented and circular value chains and meaningful value spheres.

SEEKING THE NATURAL STATE OF ALL THE VALUES IN THE WORLD,

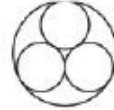
a marked sphere consists of several relevant value spheres.below is a small selection of relevant value spheres in a market sphere.

societal value sphere

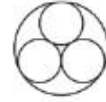
Innovation value

human value sphere

Identity value

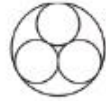
natural value sphere

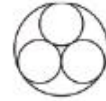
circular value

collaboration value

relations value

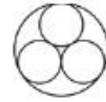
environmental value

learning value

emotional value

contextual value

NATURAL STATE

examples of relevant valuespheres in a holistic market sphere.

NATURAL STATE

THE IDEA OF A SUSTAINABLE MARKET, SOCIETY AND CITY LIFE
IN A GLOBALISED, URBANISED, DIGITALISED AND AWARE WORLD AND MARKETS

This is the idea of our time mega-trends and directions for the future of sustainability and society in urban environments insight, by Natural State.

1# within few years sustainability over **time** will replace growth as the market driver in the world

2# collaboration ability is replacing competition force as driver

HUMAN SUSTAINABILITY IN URBAN ENVIRONMENTS

1. A sustainable increase in quality of life in urban areas.
2. Technology and Services are created to increase quality of life, time to live your life and freedom to choose how to live your life. Ensuring personal sustainability for each and everyone.
- 3 Participation for people is a part of involving in the development process of urban projects, so ensure ownership and sense of coherency to the urban environment one lives the life in.
4. the meeting places in a urban area produces silent knowledge and serendipities that is a the human development mechanism in urban market-spheres, and a driver of new knowledge.

SOCIETAL SUSTAINABLE GOVERNANCE IN URBAN ENVIRONMENTS.

1. A increase in transparency and dialog in the public sector forces increased sustainability focus for societal structure.
2. Increased awareness at public sector of dependence of good collaborative structures for of interconnect planning with privat and public stakeholders in urban environments.
3. The cities becomes the new hub and national borders become less important as cities become the ports of knowledge, markets and finance in the world.
4. the importance of the big citys role in the national sustainable society is increasing.
3. A city will searches to solve all problems for its inhabitants over time, and as such be the testlab for new societal structures.

#- the world is changing with the increase in the **awareness** of sustainability, #sustainability is now becoming the leading driver of markets and societal development. And sustainability in it selves are a megatrend that need to be understood #sustainability mechanism for humans, society and environment becomes the new business modelling for the markets, and as such changes the perspective of the market, and approach to work with it, from ensuring growth, to ensuring sustainability. #this is funded in the increased collective awareness that humans and nature need to come to a new balanced state to have a future to talk about in the first place. #the key words in the global marked perspective that will shift is: a *profitable growth* market /to a *sustainable development* of markets #*knowledge, technology and sustainable energy* and *mobility* is the key enablers for the development of new sustainable market structures.

NATURAL SUSTAINABLE PRESENCE AND CONTEXT IN URBAN ENVIRONMENTS

1. the importance of sustainable urban societies in the climate context is becoming apparent
2. Natural resources in the cities are being exploited in more sustainable ways.
3. the importance of city nature or urban nature are being understood more and more
4. the natural solution to urban problems is being discovered and utilised.
5. the near urban natural resources for humans are being protected and enabled through public transport programs
6. Nature are understood as a limited resources in general
7. the understanding of natural evolvment over time, and time as a shortage resource
8. **Circular resource usage and decrease in natural exploitation**

SUSTAINABLE URBAN MARKETS TRANSACTIONS AND CIRCULAR VALUE CHAINS

1. collaboration is replacing competition as market approach
2. increased transparency in markets will increase the democratisation of ownership in market structures,
3. local ownership of local businesse is the counter reaction to monopolization and chains in urban market.
4. mobility, the electrification of city mobility
5. technology, sustainable structures
6. the sharing community communication the smartness of the digital city
7. the city trade, urban markets and local production
8. short food chains with urban farming.
9. **the deep understanding of circular value & circular economy as approach to resource management**
10. a deeper understanding of the extended value picture in market-spheres.

URBAN SOLUTIONS FOR SUSTAINABILITY OF MANKIND

URBANITY is the solution of our time. We believe that urbanity is a solution in itself to several of the big challenges ahead of mankind. How to live your life in a sustainable way is an aim for us to discover. Urban life is one of many answers to how we can cope with population growth around the world. Consequently urbanity must get a critical view so we make sure we find the best solutions in our time, and for the future.

We speak of the modern man and woman. But now the time has come for the urban man and woman. The era of the urban species is starting now. And it might be that it is the solution for our kind on this planet. It is a natural. Just as the evolution.

THE DRIVERS FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Awareness = Knowledge and understanding of coherency.

**Globalisation
Urbanisation
Digitalisation**

Transparency
Technology
Communication
Collaboration

Circular economy
New holistic market models
Sustainable energy
Sustainable mobility

Global Organisations:
#UN - SDG
Sustainable Development Goals.
#WORLD ECONOMIC FORUM
Rethink Economics
Circular movement

topics.

The doughnut economy, **The Circular Economy**, The Sharing Economy, Electrification, Climate change, Ecological changes, Sustainable Food production, resource shortage, water and waste management, urban solutions. big data analysis, smart city, local production, city production, urban nature.

new and important economic languages
for the evolvement of sustainable economies .

SHARING ECONOMY
CIRCULAR ECONOMY
ECO ECONOMY
CARBON ECONOMY
TRANSPARENCY TRADE
DIGITAL ECONOMY
SDG ECONOMY ?
URBAN ECONOMY
DEGROWTH ECONOMY

NATURAL STATE

The idea of sustainability
Sustainability as ideology for market development.
A sustainable market ideology.

IDEA = IDENTITY

Market-idea - Market Identity
Identity-value
= Brand.

ARENA OSLO BÆREKRAFT

NATURAL STATE

Oslo

Hva mener
andreklassingene på
Møhlenpris skole?

Vi spurte hva de tenker om
fremtiden, om å bli voksen
og hva de liker i sitt
nærområde?

Bergen kommune | laboratorium for byutvikling | 2019

AGNES – Vill Urbanisme

Den verden vi har skapt er et uttrykk for vår tenkning. Skal vi forandre verden, kan det kun skje ved at vi forandrer vår tenkning.

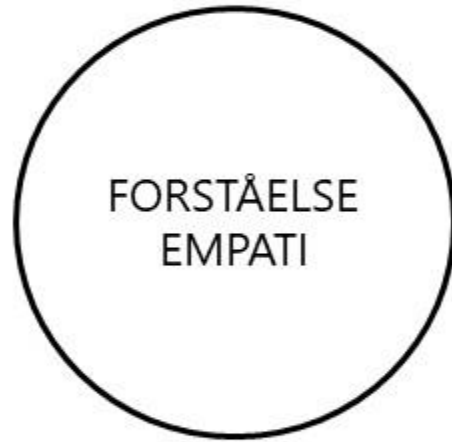
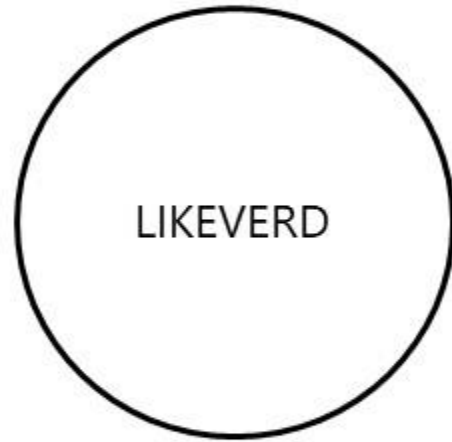
Albert Einstein

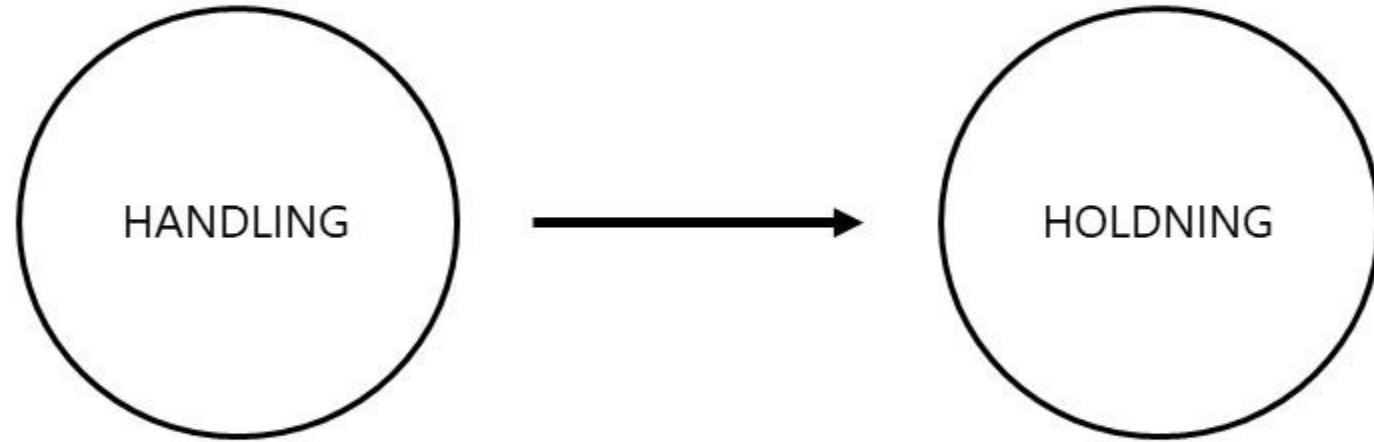
START MED SLUTTEN

Hva skal Dokken være for:

- de som skal leve hverdagene sine her?
- naboene som allerede bor i nærområdet?
- bergenserne?
- kommunen?
-?

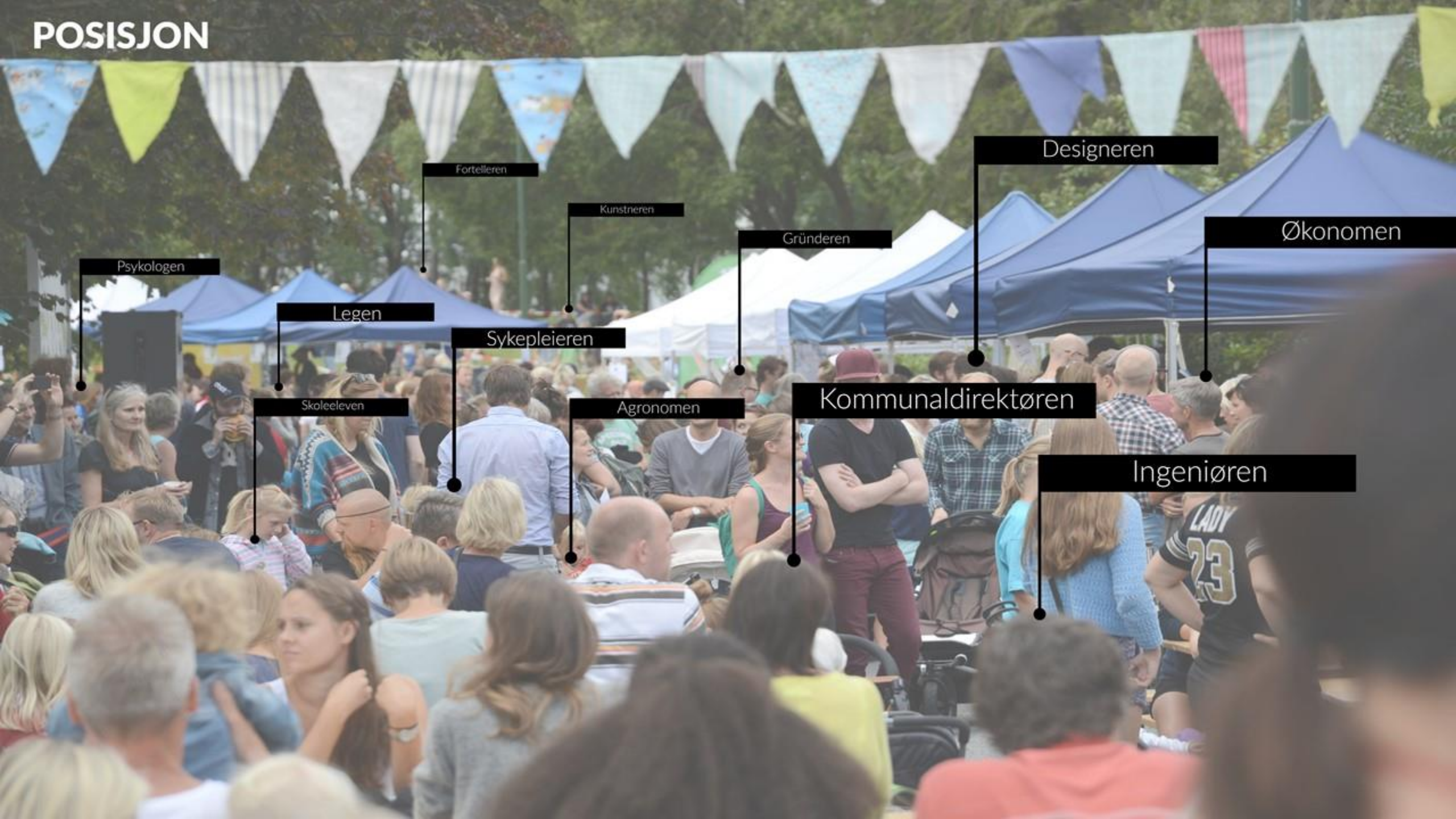

POSISJON

Designeren

Økonomen

Gründeren

Kunstneren

Fortelleren

Psykologen

Legen

Sykepleieren

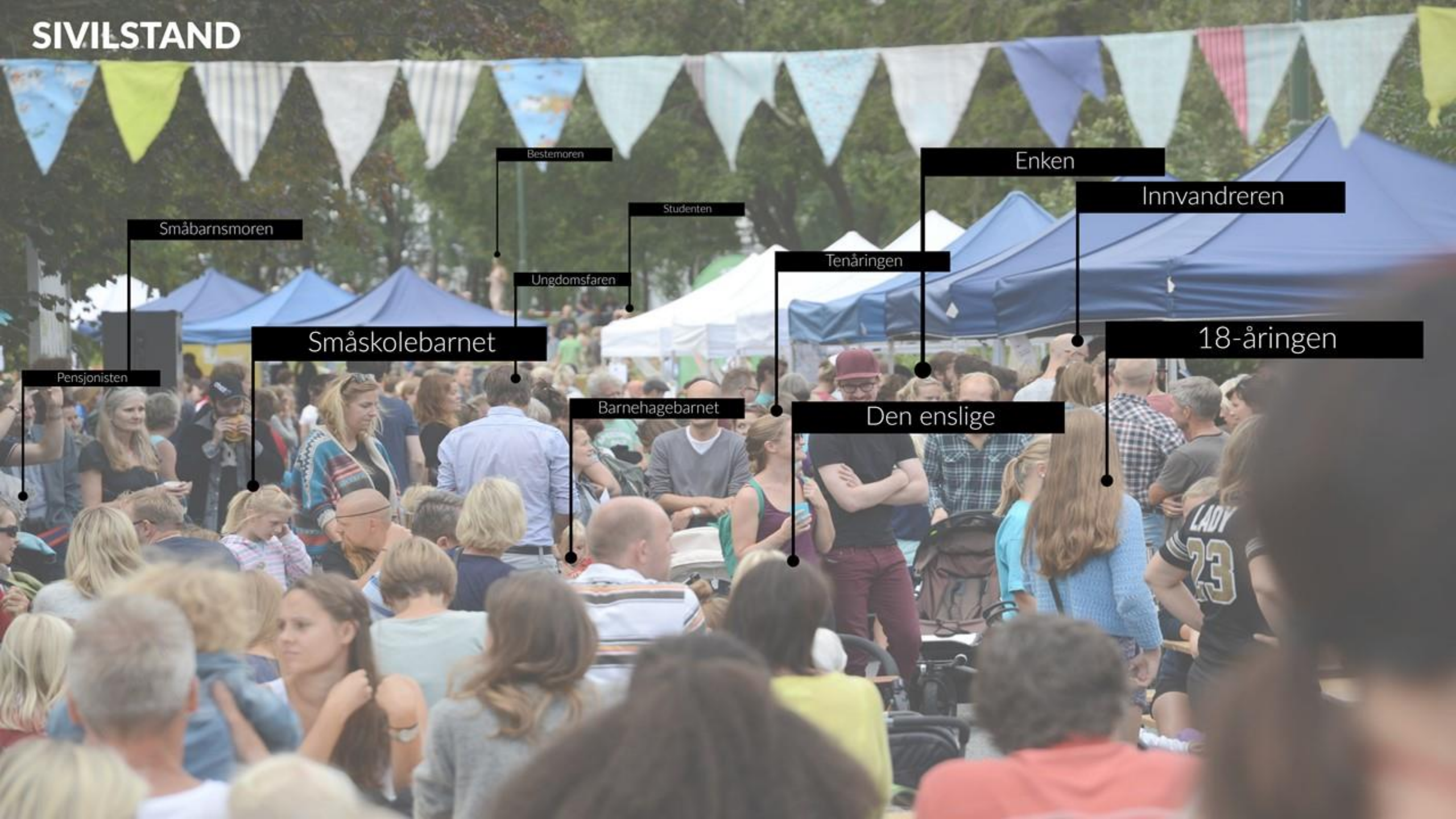
Kommunaldirektøren

Ingeniøren

Skoleeleven

Agronomen

SIVILSTAND

Pensjonisten

Småbarnsmoren

Bestemoren

Studenten

Enken

Innvandrereren

Ungdomsfaren

Tenåringen

Småskolebarnet

18-åringen

Barnehagebarnet

Den enslige

LIDENSKAP

Dyrkeren

Den kreative

Gitaristen

Den samlende

Gourmeten

Den nøyaktige

Graveren

Syklisten

Strikkeren

Fikseren

Gartneren

Vedhoggeren

LADY
23

NILS T – Skogland

Reelt bærekraftige Dokken

Skogland.com

Framskrivning med bomstopp

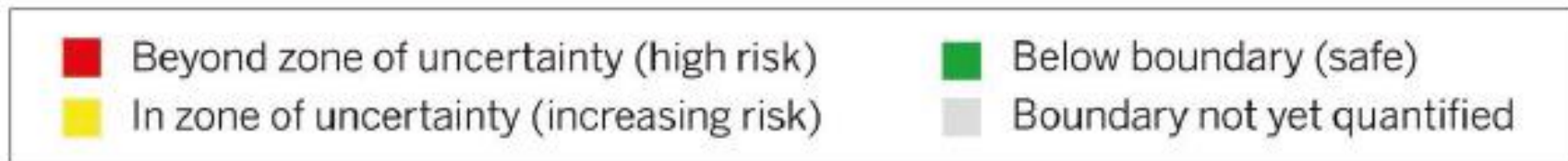
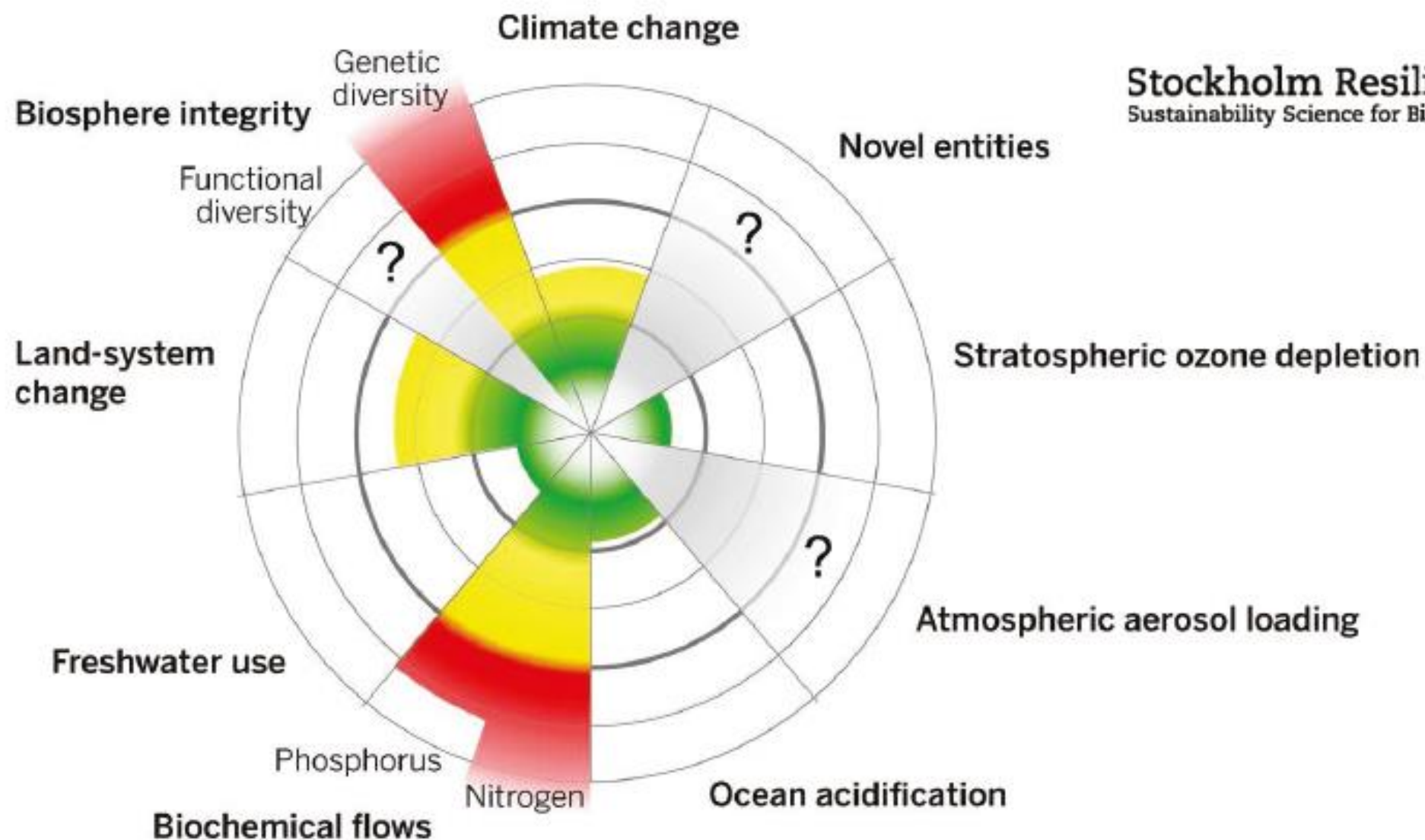

Hva er bærekraftig?

greed
personified!

Skogland.com

Reelt bærekraftige Dokken

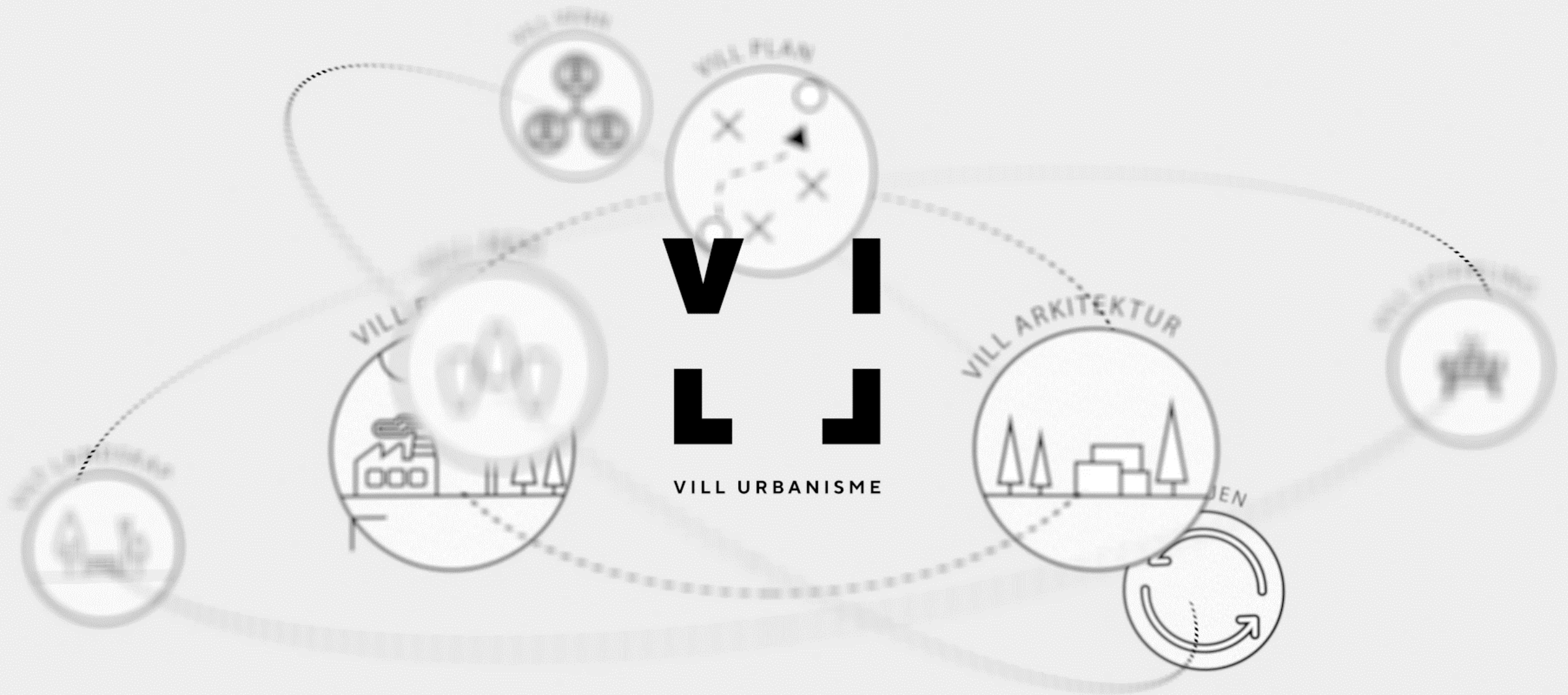

post@skogland.com +47-99010607

Skogland.com

FREDRIK – Vill Urbanisme

Gjenbruk og miljø

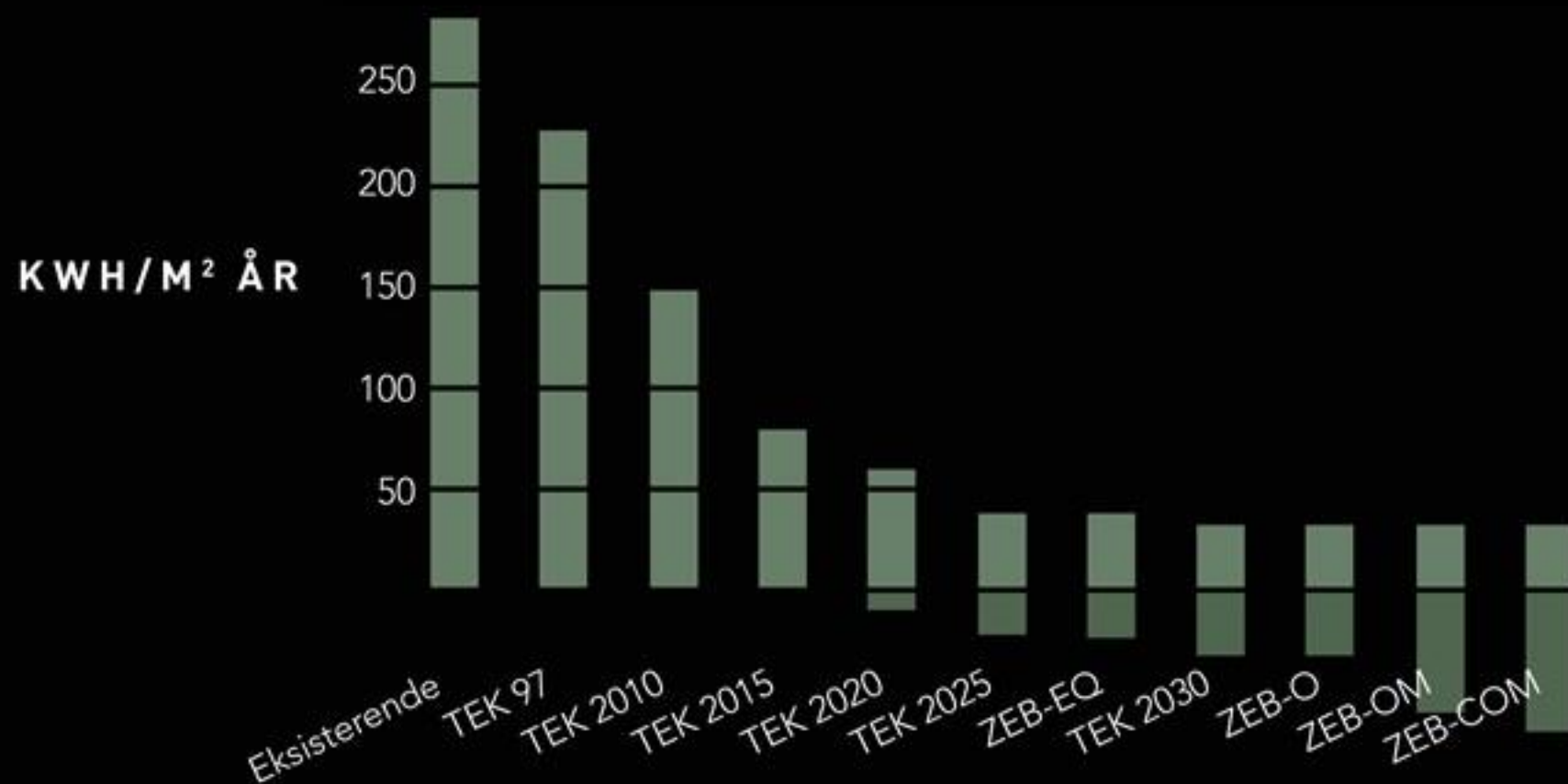
Gjenbruk og oppsirkulering

Klimagass VS energibruk

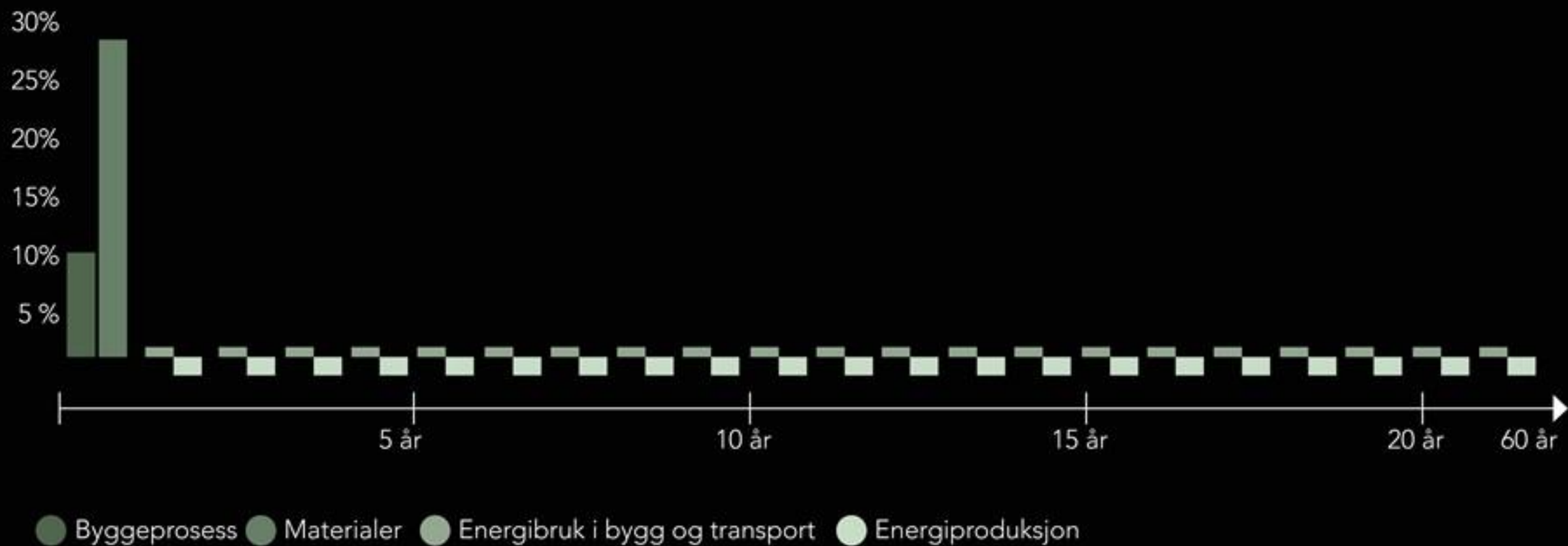
TILTAK IHT. POTENSIELT CO₂ UTSLIPP

FORSKRIFTENE HENGER ETTER FORBILDEBYGG

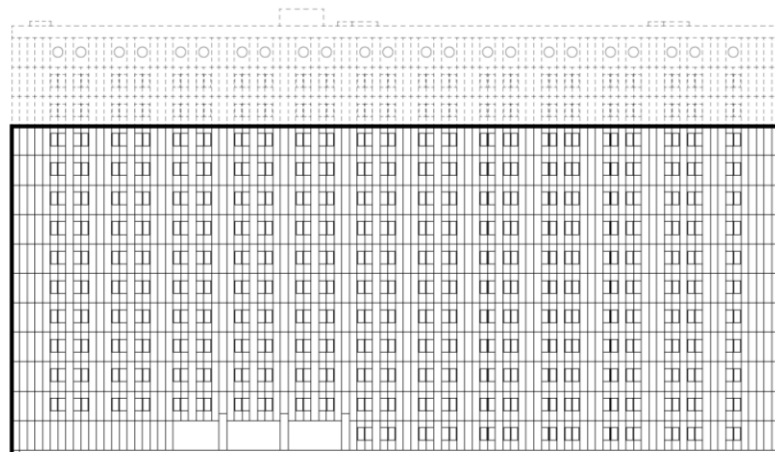

KLIMAGASSUTSLIPP 0-60 ÅR

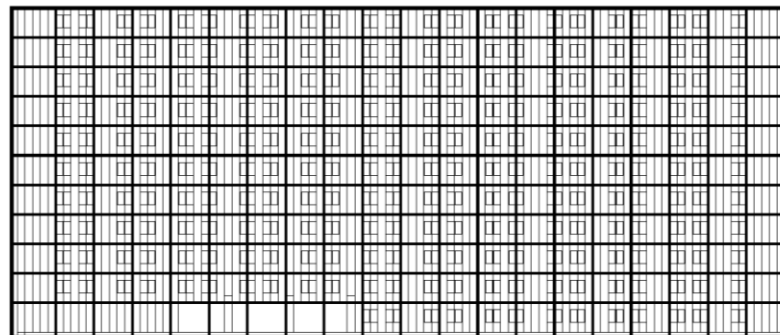

KLIMANØYTRAL BYDEL – DRAMMEN SYKEHUSOMRÅDE

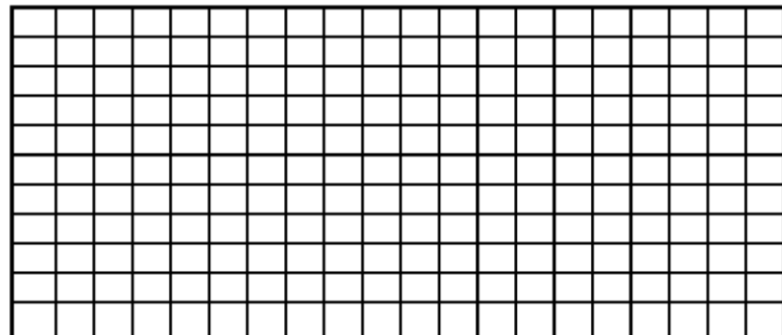

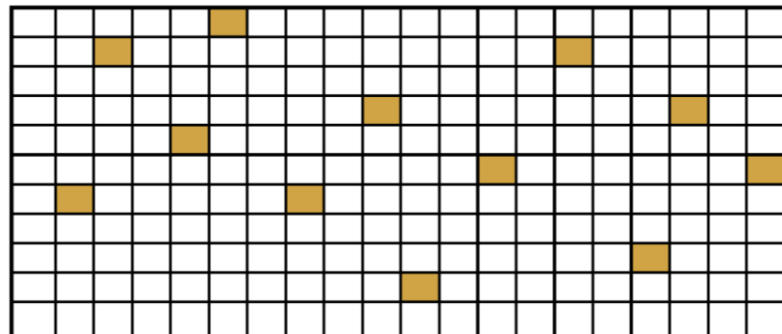
Etg 12-14 rives for å stabilisere bygget

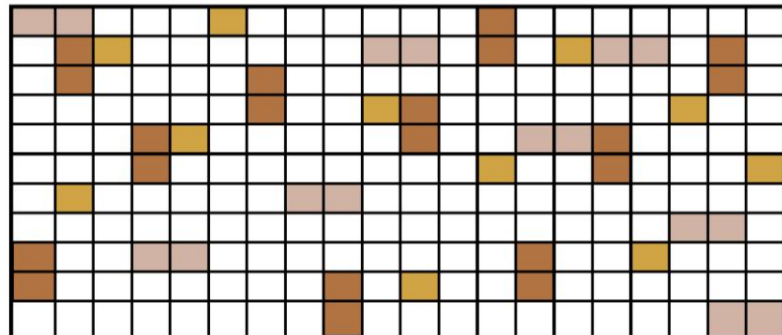
Fasadesystemet er repetativt og kan enkelt deles opp i et grid

Fasaden betongsages til et minimumssystem av søyler og dragere gjenstår

Beboere kan flytte inn og bygge i eget tempo

Systemet tillater enheter i alle størrelser og variasjoner over flere plan

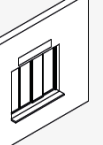
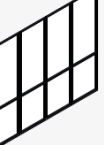
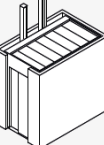
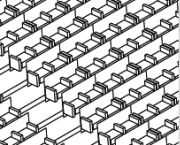
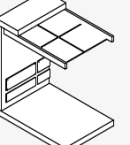
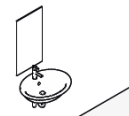

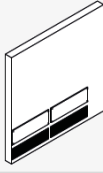
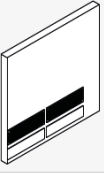
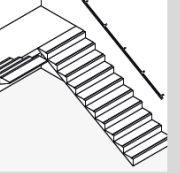
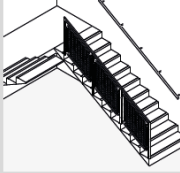
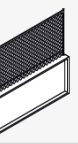

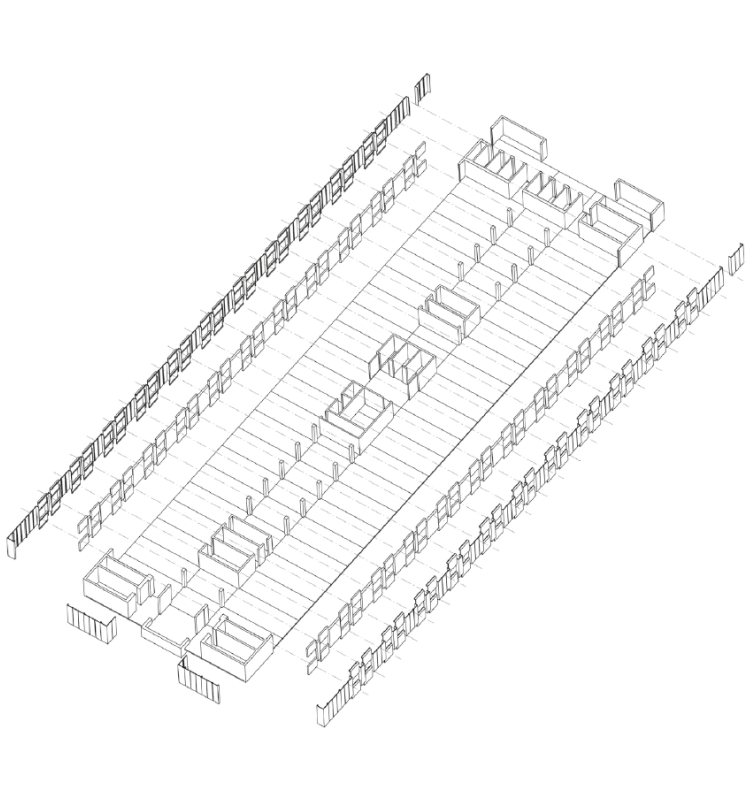
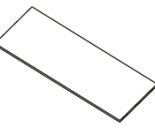
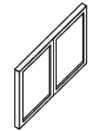

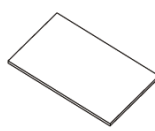
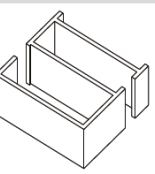
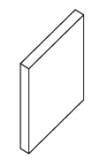

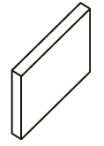
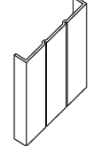
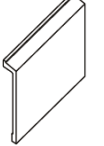
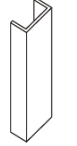
KAFÈ

FELLESVERKSTED

BYGGEBIBLIOTEK

UTLEVERING

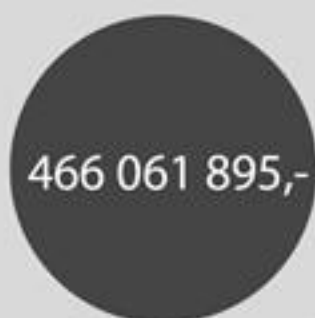

							
Enkelblad innomhus Per etg 3-14: 154 Total: 1979 Dimensjoner 100x210cm	Dobbeltblad innomhus Per etg 3-14: 10 Total: 134 Dimensjoner 220x210cm	Skyvedør glass, utomhus 1. etg: 2 Total: 2 Dimensjoner: 320x210 cm	Ekspedisjonsluke Per etg 3-14: 2 Total: 28 Dimensjoner: 160x140cm	Curtain wall 1. etg: 22 Total: 22 Dimensjoner: 370x90cm	Personheis Antall per etg: - Total: 10 Dimensjoner: 200x300cm	Auditoriumstoler 2 etg: 134 Total: 134 Dimensjoner: 45x55cm	Auditoriumstoler Per etg 3-14: 175 Total: 2100 Dimensjoner: 220x100cm
							
Vask Per etg 3-14: 39 Total: 500 Dimensjoner: 40x42,5cm	Toalett Per etg 3-14: 24 Total: 31 Dimensjoner: 34,5x50,2cm	Fender - svartlakkert repatex Per etg 3-14: 224 Total: 2688 Dimensjoner: 100x40cm	Fender - rød lakkert repatex Per etg 3-14: 224 Total: 2688 Dimensjoner: 100x20cm	Håndløper svartlakkert Per etg 3-14: 16 Total: 224 Dimensjoner: 5x180cm	Rekkverk rød lakkert stål Per etg 3-14: 18 Total: 252 Dimensjoner: 120x60cm	Nettinggjerd med stolper Per etg 3-14: 6 Total: 84 Dimensjoner: 236x260cm	Pergola / Grillhytte 1 etg: 6 Total: 6 Dimensjoner: 400x400cm
							
				Plasstøpt betongdekke Per etg 3-14: 48 Total: 528 Dimensjoner: 375x1000cm	To-lags vinduer Per etg 3-14: 44 Total: 484 Dimensjoner: 170x190cm	Plasstøpt betongtrapper Per etg 3-14: 8 Total: 88 Passer til 3,8m etg høyde	Plasstøpt betongdekke Per etg 3-14: 17 Total: 187 Dimensjoner: 620x375cm
							
				Betongkjerne trapp/heis Per etg 3-14: 9 Total: 99 Dimensjoner: 270lm, 363cm h	Plasstøpt betong bæring Per etg 3-14: 20 Total: 220 Dimensjoner: 248x380cm	Plasstøpt betongsøyle Per etg 3-14: 20 Total: 220 Dimensjoner: 50x50x363cm	Plasstøpt betongsøyle Per etg 3-14: 22 Total: 242 Dimensjoner: 50x610x380cm
							
				Plasstøpt betong bæring Per etg 3-14: 46 Total: 506 Dimensjoner: 175x190cm	Fasadeelement betong Per etg 3-14: 36 Total: 396 Dimensjoner: 360x380cm	Fasadeelement betong Per etg 3-14: 46 Total: 506 Dimensjoner: 200x190cm	Fasadeelement betong Per etg 3-14: 22 Total: 242 Dimensjoner: 88x380cm

Aksonometrisk oversikt over elementer per etasje i Sentralblokken

Er det virkelig lønnsomt?
Alt kommer an på hva du måler, teller, og sammenligner med.
Men om målet er klimanøytralitet?

ØKONOMISK VERDI BUNDET I
MATERIALER IDAG

90% av materialene har høye investeringskostnader
og lave FDV kostnader

MILJØVERDI BUNDET I MATERIALER IDAG

90% av materialene har lang levetid og
lite vedlikeholdsbehov

=

118.000.000 Plastposer

Dette tilsvarer grovt regnet 666 666 nordmenns
årlige plastposeforbruk(177 per person)

52.000.000 km fly

Dette tilsvarer grovt regnet 4400 turer Oslo - New
York(Tur/retur).

141.000.000 km bilkjøring

Dette tilsvarer grovt regnet 152 000 turer
Oslo - Bergen(Tur/retur).

OMBRUK AV MATERIALER GIR LAVERE
INVESTERINGSKOSTNADER MED OPP TIL

OMBRUK AV BYGNINGSELEMENTER OG
GJENVINNING GIR EN REDUKSJON PÅ

sammenlignet med dagens boligstandard utført i nye
materialer

LIGNER DETTE BYGGET PÅ NOE
VI HAR I BERGEN?

HELENE - Klimastiftelsen

BERGEN NOREGS GRØNASTE BY FOSSILFRI 2030

NORDENS VENEZIA?

BILFRITT?

GÅBYEN

A young girl with braided hair, wearing a red cape and purple clothing, stands on a concrete ledge. She is looking out over a city skyline at sunset. The sky is a mix of blue, orange, and pink. The city lights are visible in the distance, creating a warm, golden glow.

ER DU MED?

«Der det er utslepp
er det muligheter»

BROOKE – UiB

Livet på land: Insekter i byen

Brooke Wilkerson

Senter for klima og energiomstilling (CET)

Universitetet i Bergen

2504m

10 minutter

250 meter

ÅSA – Passion for ocean

Passion for Ocean

BYPLANLEGGING I DAG HANDLER
MYE OM HVA SOM SKJER FREM
TIL BRYGGEKANTEN

An underwater photograph showing a diver in the center, surrounded by a massive school of fish. In the foreground, there is a dense kelp forest. The water is clear and blue. A white circular overlay is on the right side of the image.

NORGES FØRSTE
BYFJORDSGARTNER?

SJØPUNGFARM?

A close-up photograph of a person's hands holding a vibrant red starfish underwater. The starfish is the central focus, with its arms spread out. The background is a dark, slightly blurred underwater environment with some rocks and bubbles. The text is overlaid in white, centered on the image.

DOKKEN KAN BLI DET FØRSTE OMRÅDET
TIL Å IKKE LA REGULERINGEN STOPPE
VED VANNOVERFLATEN,
MEN SKAPE ET LEVENDE MARINT MILJØ!

TAKK FOR OSS!

ÅSA HAALAND
BY- OG REGIONPLANLEGGJER
aasa@paraplyplan.no
+47 476 44 209

**Passion
for Ocean**

Phu!! Pause!!

PROGRAM - ByLab BERGEN - OVERORDNET STRATEGI FOR DOKKEN

HVOR: GRAND BERGEN, NEDRE OLE BULLS Plass No 1 * NÅR: 09.12.19 KL 08:30 - 11:30

DEL 1

VELKOMMEN!

INFO OM UTVIKLINGS PROGRAM FOR DOKKEN
RECAP-FORRIGE BYLAB OM DOKKEN

BAKTEPPE

HVILKEN FREMTID SNAKKER VI OM?
HVA STÅR PÅ SPILL?

PITCH

2min
x
17 pitch

DISSE PERSPEKTIVENE MÅ VI HA MED OSS!

PULS

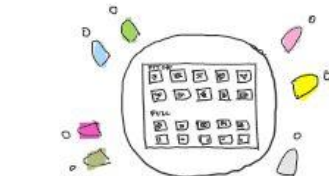

1min
x
8 pulls

HVA HAR VI IKKE HØRT !?

DEL 2

GRUPPEARBEID

1

HVA HAR VI HØRT?

BORDVERTENE OPPSUMERER

2

PRIORITERE

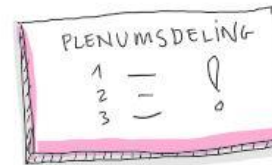
HVA MERER ER VIKTIGST?

3

OPPSUMMERE i gruppene

DEL 3

OPP SUMMERING

MÅL:

DISSE STRATEGISKE TEMAENE MÅ MED VIDERE!

AVSLUTNING
VEIEN VIDERE

